

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2013–2016

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Sandra Dudková

Prevence kriminality mládeže u PČR

Praha 2016

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jan Marek

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2013–2016

BACHELOR THESIS

Sandra Dudková

Prevention of Juvenile Delinquency in the Czech Parliament

Prague 2016

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Jan Marek

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Sandra Dudková

Poděkování

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce Mgr. Janu Markovi za odborné vedení, za jeho ochotu a rady při zpracování této práce.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou prevence kriminality mládeže u PČR v návaznosti na sociálně patologické jevy jako jsou šikana, alkohol, drogy u dnešní mládeže. Uvedený problém je zkoumán z pohledu policie, školy a rodiny dětí. Práce se snaží posoudit, jaký vliv má na prevenci kriminality jednotlivé sociální prostředí a pracuje s možností ovlivnění těchto skutečností za pomoci aktivní prevence za strany PČR vůči mládeži s možností návrhu zlepšení a zefektivnění práce preventistů policie ČR.

Klíčová slova

Alkohol, dítě, drogy, mládež, prevence kriminality, Policie České republiky, rodina, šikana, sociálně patologické jevy, základní škola

Annotation

This bachelor thesis deals with the prevention of juvenile delinquency of the Czech Police in connection with socially pathological phenomena such as bullying, alcohol and drugs with the today's youth. The addressed problem is examined from the perspective of police, school and family. The thesis tries to assess the influence of social environment on the delinquency prevention while working with the possibility of influencing these aspects with the help of the Czech Police active prevention towards youth with the chance of proposals for improvement and for making the effort of the police preventivists more efficient.

Keywords

Alcohol, bullying, delinquency prevention, drugs, elementary school, family, child, Police of the Czech Republic, socially pathological phenomena, youth.

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	10
2 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ KRIMINALITU MLÁDEŽE	12
2.1 Rodinné prostředí	12
2.2 Prostředí školy	14
2.2.1 Školní kolektiv a parta	15
2.3 Vliv médií	16
3 PROBLEMATIKA RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ	18
3.1 Záškoláctví	18
3.2 Agresivní chování	20
3.2.1 Šikana a kyberšikana	20
3.2.2 Alkohol a drogy u mladistvých	23
4 PREVENCE KRIMINALITY, DĚLENÍ, HISTORIE	27
5 PREVENCE POLICIE ČR, VÝKON A VZDĚLÁVÁNÍ PREVENTISTŮ	30
6 MOŽNOSTI PČR V PREVENCI KRIMINALITY MLÁDEŽE	35
6.1 Besedy na školách	35
6.2 Další možnosti prevence v rámci IZS.....	37
PRAKTICKÁ ČÁST	38
7 VÝZKUM	38
7.1 Stanovení hypotéz	38
7.2 Metodologie výzkumu	38
7.3 Výsledky dotazníkového šetření	39
7.3.1 Vyhodnocení dotazníků	39
7.3.2 Vyhodnocení dotazníků a hypotéz	55
ZÁVĚR	57
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	59
SEZNAM ZKRATEK	62

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	63
SEZNAM PŘÍLOH.....	64

ÚVOD

Rozhodující faktorem pro výběr tématu dané bakalářské práce je zkušenost autorky, která plyne z povolání policistky, kde se setkává s problematikou šikany, alkoholu, drog a dalších sociálně patologických jevů u dnešní mládeže navštěvující základní školy v hlavním městě Praha. Práce je zaměřena na prevenci kriminality mládeže, která spadá do jedné z činností Policie České republiky. Autorka chce v této práci nastínit problematiku prevence kriminality u mládeže. Dále se zjišťuje informovanost mladistvých o problémech spojených s výše uvedenými sociálně patologickými jevy v souvislosti s přednáškami pořádanými Policií České republiky. Následně bude zjišťováno, zda přednášky či besedy a komunikace s PČR jsou pro mladistvé přínosem a zdali je tyto poznatky ovlivní v dalším osobním životě.

V první části bakalářské práce se autorka bude zaměřovat na vymezení základních pojmů tj. osoba mladistvá, dítě, mládež, kriminalita, prevence kriminality, Policie České republiky.

V následující části budou vymezeny pojmy, které se významně podílejí na ovlivňování a výchově mládeže tzn. rodina, škola, vliv prostředí školního kolektivu, ale také významný vliv médií a nejužšího sociálního kruhu, kterým pro dnešní mládež je jeho „parta“.

Další část práce se věnuje konkrétním patologickým jevům jako záškoláctví, šikana, kyberšikana, alkohol a drogy u mladistvých. Dále pak práce uvádí všeobecné i konkrétní data týkající se policie, preventivní služby a její činnosti formou besed a dalších preventivních činností této složky.

V závěrečné části nalezneme výzkumnou část této bakalářské práce, která se pokouší formou dotazníku zpracovat data a vyhodnotit na základě stanovených hypotéz činnost a efektivitu práce preventistů policie a dále pak vnímání této činnosti z pohledu žáků na základních školách.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

V první kapitole jsou vysvětleny základní pojmy týkající se fenoménu prevence kriminality mladistvých PČR. Konkrétně se jedná o tyto pojmy dítě, mládež, kriminalita, prevence kriminality a Policie České republiky.

Dítě

V Zákoně o soudnictvích ve věcech mládeže, je pojem dítěte definován takto: „*Vznik trestní odpovědnosti dítěte spojuje zákon z hlediska věku s dovršením patnáctého roku věku. Hranice patnácti let se obecně považuje za takový věk, v němž již dítě dosáhlo takového stupně rozumové a mravní vyspělosti, že je za obvyklých okolností schopno si uvědomit protiprávnost svého jednání. Momentem dovršení patnácti let věku však nevzniká trestní odpovědnost v plném rozsahu jako u pachatelů z pohledu trestního práva dospělých, tj. u těch, kteří již překročili osmnáctý rok svého věku.*“¹

Mládež

Pojem mládež a mladistvý je vysvětlen v Zákoně o soudnictví ve věcech mládeže. Podle tohoto zákona se rozumí. „*Mládeží děti mladší patnácti let a mladiství*“. Dále definuje, že je „*dítětem mladším patnácti let ten, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovrší patnáctý rok věku.*“ a „*mladistvým ten, kdo v době spáchání provinění dovrší patnáctý rok a nepřekročí osmnáctý rok svého věku.*“ (§ 2 odst. 1 písm. b), c), d)).² V celé mé bakalářské práci bude pojem mládež popisován a vnímám jako fyzická osoba mladší osmnácti let.

Kriminalita

Kriminalita je negativní sociální jev, který je charakterizován porušováním právního řádu, jehož subjekty jsou mladiství. Trestná činnost mládeže je velkým problémem společnosti, k jejímu snížení je potřeba věnovat větší pozornost než doposud.

---

¹ § 89 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb.

² Zákon č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže: komentář/Pavel Šámal [et.al]. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. xxii, 1043 s. 25. ISBN 80-7179-829-0.

„Kriminalitu (z lat. *Criminalis* = zločinný, *crimen* = zločin) lze definovat jako výskyt chování, které je trestné v dané společnosti. Je to souhrn trestných činů, vyskytujících se v konkrétních společnostech. Lze takto pojmenovat činy a chování, které lze sankcionovat dle trestního zákona. Jedná se o trestné činy a chování jak zjevné, tak latentní.“³

Prevence kriminality

Definici prevence kriminality popisuje Zapletal ve svém díle *Kriminologie*. Uvádí, že „do prevence kriminality (kriminální prevence) náleží veškeré aktivity směřující k předcházení páchaní trestných činů, k snižování jejich výskytu cestou zamezení páchaní nebo neutralizací příčin a podmínek vzniku trestných činů (kriminogenních faktorů).“⁴

Policie České republiky

Když se řekne Policie ČR, každý si určitě vybaví nějakou zkušenost. Tento pojem uvádí Němec ve své knize *Občan a policie*. „Policie České republiky je v současném pojetí v rámci České republiky nejvýznamnější policejní službou vůbec, neboť na rozdíl od dalších policií (např. vojenské, obecní) je zřizována jako ozbrojený bezpečnostní sbor České republiky, který plní úkoly ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti na celém území našeho státu. Je tedy zřizována přímo státem a odtud pramení i její dnes trochu zavádějící označení „státní policie“.“⁵

---

³ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie*. Praha: Grada Publishing, 2009. s. 156. ISBN 978-80-247-2781-3.

⁴ ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*, Díl. I. *Obecná část*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 1995. s. 97. ISBN 80-85981-15-7.

⁵ NĚMEC, M. *Občan a policie*. Praha: Naše vojsko, 1996. s. 63. ISBN 80-206-0524-X.

2 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ KRIMINALITU MLÁDEŽE

První podmět pro boj s trestnou činností mládeže je výchova v rodině, zde se dítě naučí chápat a poznávat složité otázky v rodině i ve společnosti. Neméně důležitý faktor je genetická výbava, kterou si každý jedinec nese od narození. Pokud se jedinec narodí už jako problémové dítě, je nutno dodat, že ani rodina a velmi dobré rodinné zázemí nezaručují, že jedinec bude absolutně bezproblémový. V rodině se utvářejí názory i morální kvality každého jedince. Kriminalitu mládeže mohou ovlivňovat exogenní či endogenní příčiny. Exogenní příčiny působí na jedince z jeho okolí například škola, rodina, školní kolektiv a parta, vliv médií. Endogenní příčiny vycházejí z biologických, psychoanalytických a sociálně psychologických teorií. K těmto příčinám patří naše genetická výbava. Jedinec je ovlivněn svým vývojem včetně prenatálního vývoje. Dalším důležitým faktorem je porucha osobnosti, ADHD neboli hyperaktivita.

2.1 Rodinné prostředí

Rodina je pro dítě prvním sociálním prostředím, s kterým přichází do kontaktu. Hodnota rodiny do významné výše působí na start dítěte do života. Důležitým faktorem pro dítě je rodina, která může mít pozitivní i negativní příznaky.

Zde si uvedeme několik úloh, které musí rodina splňovat:

„1. rodina musí mít základní materiální vybavení a zabezpečení, aby mohla uspokojit biologické, vývojové a výchovné potřeby dítěte. Tyto materiální podmínky se mění a nejsou v každé společnosti stejné. Povinnosti, které klade naše současná společnost na rodinu jsou zejména tyto:

- a) musí uživit dítě, zabezpečit jeho výživu, přiměřené ošacení atd.,*
- b) musí vytvářet takové podmínky, aby dítěti poskytla dostatečné možnosti pro práci – učení, podmínky pro zábavu a odpočinek,*
- c) musí vytvářet takové podmínky, aby dítě mělo společnost – přátelé, kteří spolu s ním budou využívat výše uvedené podmínky, příp. podílet se na jejich využívání;*

2. dalším požadavkem „normální rodiny“ je dostatek času na výchovu dětí a přitom dobrá společensko-kulturní úroveň, aby rodina mohla:

- a) spolupracovat se školou a vést dítě k práci ve škole a doma,
- b) poskytnout mu společnost starších,
- c) navozovat situace, které má dítě řešit, případně tyto situace, které dítě samo vytvoří, pomáhat řešit,
- d) učit ho žít kulturně, společně posedět při jídle, televizi, jít s ním do kina, do divadla,
- e) podílet se na utváření citové vazby, být mu starším druhem⁶.

Rodina je nejstarší společenské seskupení. Plní roli sociální, ekonomickou atd. Formuje mezilidské vztahy, hodnoty a postoje i životní styl. V prvním období života jedince plní rodina rozhodující roli při začlenění do společnosti. Od tohoto okamžiku, jak je jedinec veden, jaké vlivy na něho působí v dětství i na prahu dospívání, jaké má společenské vzory, to vše ovlivňuje jeho rozum a cit pro rozeznání co je správné a co ne.⁷

Výchova v rodině je vážnou společenskou funkcí, splnění občanské povinnosti.

„Rodinné prostředí dle sociologických výzkumů utváří životní styl lidí, působí jak na profesní, tak i na životní dráhy, na ekonomické postavení a příjmy. Negativní rodinné prostředí, které působí na jedince je zapříčiněno negativními jevy ve společnosti (násilí, drogy, uvolněná sexualita)“⁸

„Vývoj jedince také formuje rodinné prostředí. Působí na veškeré charakteristiky jedince- jsou to charakteristiky tělesné, sociální a psychické. Rodina tak ovlivňuje dítě od narození až po období dospělosti. Je velmi důležitá pro rozvoj jazykových a komunikačních kompetencí, ovlivňuje emoční a kognitivní vývoj jedince, jeho hodnotové orientace, postoje a předsudky.“⁹

Soulad mezi rodiči a dětmi je nejlepší výchovný prostředek, který může ovlivnit názory na život ve společnosti, v kolektivu i v rodině. Neblahý vliv je rozpad rodiny,

---

⁶ Kolektiv autorů: Aktuální otázky boje s kriminalitou mládeže a související jevy, odpovědný redaktor: dr. G. Přenosil, CSc., vydal: výzkumný ústav kriminologický při GP ČSSR v roce 1982 na základě oprávnění ministerstva kultury ČR č. j. 13 241/82-III/1 ze dne 27. července 1982. – Číselný znak MK ČR 59-209-82.

⁷ PRŮCHA, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6, s. 248

⁸ PRŮCHA, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6, s. 244.

⁹ Tamtéž, s. 249.

který vyvolává u dítěte psychické problémy a dítě se snadno stává manipulovatelným, což vede k vytvoření podmínek pro škodlivé jevy.

Určitá skupina dětí nemá to štěstí vyrůstat v úplné funkční rodině, proto jsou umístěny do státních zařízení tj. Dětských domovů. Tyto děti mají problémy v navazování nových vztahů, chybí jim základní sociální jistota. Mají problém začlenit se do společnosti, když opustí toto sociální zařízení. Jsou více náchylné k páchání trestné činnosti.¹⁰

2.2 Prostředí školy

Pod pojmem škola si představíme „*společenskou instituci pro řízenou edukaci, pověřená vzděláváním a výchovou dětí a mládeže příslušných věkových stupňů v organizovaných, hromadných formách, podle určených vzdělávacích programů, jeden z pilířů institucionální struktury společnosti. Plní osobnostní, organizačně rozvojovou, kulturační a profesionalizační funkci, připravuje děti a mládež na samostatný vstup do života občanského, osobního a pracovního*“.¹¹

Dalším výchovným pomocníkem je škola. Jedinec začíná svou docházku od šesti let věku, škola mu dává nové zkušenosti, znalosti a učí ho komunikovat se svými vrstevníky při určitých projektech. Proto je dobré, pokud rodiče spolupracují s pedagogy. Kromě učení si jedinec rozšiřuje i sociální dovednosti, aby je potom mohl využít v dospělosti. Správný pedagog dává šanci všem dětem stejnou, musí znát povahu svých žáků a podle toho je může motivovat k lepším výkonům, ale je i druhá stránka věci, kdy pedagog upřednostňuje určité žáky, a slabší jedinci, kteří nejsou tak nadaní začínají pomalu rezignovat na učební látku. To se může odrazit i v negativním projevu vůči pedagogovi, jako je ignorování příkazů, nebo zadaných úkolů. Poté si jedinec vynucuje pozornost různými „lumpárnami“. Mnozí rodiče slabších žáků zažívají znovu stejné pocity, jako kdyby byli sami znovu ve škole, mají pocit, že je pedagog na třídních

---

¹⁰ PŘADKA, M. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*, Brno: Copyright, 1998. s. 27. ISBN 80-210-3469-6.

¹¹ PRŮCHA, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009, s. 297. ISBN 978-80-7367-647-6.

schůzkách znovu kárá a poučuje. Mnohdy to má negativní dopad na spolupráci se školou.¹²

2.2.1 Školní kolektiv a parta

Školní kolektiv a přátelé daného jedince mají velký vliv na jeho chování. V adolescentním věku se člověku formuje osobnost, proto je běžná změna nálad, soupeření, snaha zaujmout před partou, spolužáky, vyčlenit se z kolektivu, být jedinečný. V tomto věku je velmi tenká hranice, kdy může mladistvý sklouznout do problému s alkoholem, drogami, šikanou. Pod tímto vlivem se může zařadit mezi mladé delikventy, drogově závislé. Prvotním znakem ve změně chování u mladistvého je zhoršení vztahů v rodině, školního prospěchu, záškoláctví. Školní kolektiv i parta může být pod vlivem silného jedince, ke kterému vzhlíží a snaží se ho v jeho chování napodobit. Pokud tato vůdčí osobnost má vztah k alkoholu či drogám, je vysoce pravděpodobné, že ostatní členy kolektivu k tomuto problému přivede. Každý člen party má svou osobnost a je jinak odolný vůči okolním vlivům. Pokud pochází z rodiny, která není sociálně stabilní, je zde podstatně vyšší riziko výskytu sociálně patologických jevů. Naopak jedinec, který má stabilní a fungující rodinu i zázemí a podléhal by sociálně patologickým jevům, má díky své rodině vyšší šanci se z těchto problému vymanit. Každá parta vytváří svoji subkulturu. Tato subkultura může být spojena s drogami, alkoholem. Například letní hudební festivaly jsou pro mládež velkým lákadlem, kde alkohol a drogy využívají pro své uvolnění a zábavu. Ačkoliv na tyto akce dohlíží Policie ČR, není v jejich silách těmto jevům zabránit. Nutno dodat, že většina vůdčích osobností v partě pochází ze sociálně slabších nebo neúplných rodin.

---

¹² MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Praha: Grada, 2009. s. 152. ISBN 978-80-247-2310.

2.3 Vliv médií

Vliv medií na děti a mladistvé má v dnešní době bezpochyby velký dopad. Z průzkumu vyplývá, že největší vliv na mládež a děti mají masmedia. Nejčastější z nich je sledování televize, která dospívajícímu vyplňuje delší čas než strávený výukou ve škole.¹³

Dle dalších výzkumů britské dítě ve školním věku obětuje sledování televizních programů během jednoho roku čas, který je totožný jedné čtvrtině strávených dní školní docházkou. Následující průzkumy poukazují, že „*Ve Spolkové republice Německo – podle Blažkova (1995) přehledu opředeného o německé prameny – se dítě dívá na televizi v průměru 102 minut denně.*“¹⁴

Ve vyspělých zemích včetně České republiky je sledování televize stále stoupajícím trendem. Dle průzkumů vyplývá, že mezi lety 1982 – 1996 došlo k poklesu aktivit ze strany mládeže, jedná se zejména o aktivní sportování, o četbu novin, časopisů a knih, o návštěvy výstav, divadel a galerií. Zvýšil se zájem o sledování televize a navštěvování diskoték.¹⁵

V současné době veškerá populace a mládež patří mezi nejčastější televizní diváky soukromé televizní stanice Nova. Dle výzkumů expertů „*stanice Nova je mezi čtyřmi celostátními stanicemi hodnocena experty nejvýše v těchto čtyřech škálách „negativních jevů“:*

- *samoúčelné zobrazování násilí a jeho zlehčování,*
- *vulgární zobrazování sexu a lidského těla snižující lidskou důstojnost,*
- *agresivita zaměřená proti některým náboženským, politickým, sociálním, etnickým či jiným skupinám,*
- *špatný příklad pro děti a mladistvé ohrožující její psychický, morální a sociální vývoj“.*¹⁶

¹³ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál 2003, s. 100. ISBN 80-7178-771-X.

¹⁴ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál 2003, s. 100. ISBN 80-7178-771-X.

¹⁵ Tamtéž, s. 100.

¹⁶ Tamtéž, s. 101.

Dle expertů zatím není důkaz o špatnosti televizních kanálů. Televizní média, hlavně ta soukromá využívají sledovanosti aktuálního dění, což se projevuje na zájmu diváků.

V této kapitole jsme se zmínili o exogenních a endogenních příčinách. U každého člověka je potřeba brát v potaz kulturu a vliv kultury na jeho chování. Evropská kultura je založená na toleranci a rovnoprávnosti. Není to ovšem zcela standardní na celém světě. Proto kultura založená na náboženství a dodržování náboženských pravidel se s kulturou evropskou střetávají. Například islámské ženy a dívky musí chodit zahalené i v případě, že žijí v Evropě, kde se tento zvyk neseťká s pochopením. Vrcholící uprchlická krize v Evropě vyvolává větší kriminalitu a zločinnost. Je to vyvoláno střetem dvou kultur. Tyto faktory na sebe působí a navzájem se prolínají. Stoupá počet útoků ze strany mladistvých uprchlíků a na druhé straně narůstá v Evropě rasismus a xenofobie.

Další patrné rozdíly jsou časté u mladistvých z dětských domovů a mladistvých žijících v úplných rodinách. Mladiství z dětských domovů mají mnohem těžší start do života a zařazení do společnosti. Nemají podporu rodiny a v útlém věku jim chybělo zázemí pro ukotvení ve společnosti. Velký vliv na dítě má i prenatální vývoj a péče. Pokud matka v těhotenství požívala alkohol či drogy, má dítě větší dispozice k tomu, že bude problémové, hyperaktivní nebo bude trpět lehkou mozkovou dysfunkcí. Přesto jsou mezi nimi jedinci, kteří se do společnosti začlení lépe a snadněji. V tomto hrají velmi důležitou roli geny daného jedince. Stejně tak tomu může být u jedince, který žije v úplné rodině, která není problémová. Ovšem jedinec může mít geny, které se neslučují s výchovou, která mu byla v rodině poskytnuta.

3 PROBLEMATIKA RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

V této kapitole nastíníme téma rizikových faktorů, které mládež ohrožují a zároveň, se pokusíme vysvětlit, co mladistvé k tomu chování vede. Mezi tyto faktory, můžeme řadit záškoláctví, šikanu, kyberšikanu, alkohol a drogy u mladistvých. Tyto zmiňované problémy negativním vlivem působí na psychiku dítěte.

3.1 Záškoláctví

Problémy spojené se záškoláctvím řeší jedinec útekem z prostředí, kde se necítí dobře. Dítě se snaží uniknout, jelikož není schopné tuto situaci zvládnout přiměřeným, adaptačně zralejším postupem.

„Záškoláctví je úmyslné zameškávání školního vyučování. Žák se z vlastní vůle, bez vědomí rodičů vyhýbá pobytu ve škole. Často má souvislost se školní neúspěšností žáka, objevuje se u starších dětí a tento jev má tendenci se prohlubovat. Záškoláctví je projevem asociálního chování, jedná se tedy o poruchu chování únikového typu vyvolanou třemi základními příčinami: negativním vztahem ke škole (motivem odporu ke škole mohou být vysoké požadavky školních povinností kladené na dítě, menší rozumové nadání žáka, ale naopak i mimořádné vědomosti a schopnosti, takže se dítě ve škole nudí, nebo silná a neopodstatněná neurotizace dítěte, jejímž důvodem je strach z nějakého vyučovacího předmětu a z jeho zkoušení, nespravedlivého hodnocení nebo z osobnosti učitele, či tresty za nesplnění očekávaného výkonu učitelem i rodiči, často i strach ze spolužáků v případě výskytu šikanování žáka ústící až do psychické poruchy školní fobie), vlivem rodinného prostředí (příčinou jsou dysfunkční vztahy uvnitř rodiny, nezáměr rodičů o dítě a jeho prospěch, ale i přehnaná péče a příliš vysoké nároky, nejednotnost rodičovské výchovy, přemrštěná přísnost, shovívavost, ale i lhostejnost) a trávením volného času (mezi příčiny záškoláctví často patří nevhodný a nekonstruktivní způsob trávení volného času způsobený negativním vlivem vrstevníků v partě, závislostním chováním projevujícím se zneužíváním drog a sháněním peněz na ně, ale i chudoba dítěte nebo rodiny způsobující obstarávání peněz nelegálním způsobem, např. prostitucí nebo častěji drobnými krádežemi apod., kdy je dítě k této

formě chování de facto dotlačeno vnějšími okolnostmi a vlivem dospělých). Záškoláctví má dvě základní formy. Je buď impulsivní (dítě předem neplánuje, že nepůjde do školy), nebo je účelové a plánované (žák předem plánuje odchod ze školy pod různými záminkami).“¹⁷

Záškoláctví je v podstatě porucha chování a projevem může být odmítavý přístup ke škole a s tím spojené další projevy, například šikana či špatný prospěch ve škole. Hlavním znakem může být, že dítě se snaží vyhnout neúspěchům, se kterými se potýká ve škole a nezapadá mezi prospívající žáky. Dítě má obavu z reakce rodičů na jeho zhoršující se prospěch.

Při zjišťování problému spojené se záškoláctvím, musíme přihlídnout na přístup dítěte ke škole a snažit se zjistit původ jeho problému či fobie ze školního prostředí.

Dále si uvedeme, jaké jsou důvody záškoláctví a její prevence. Prvním takovýmto důvodem je záporný vztah ke škole, kdy žák odmítá docházet do školního prostředí. V mnoha případech se jedná o hodnocení ze strany učitele, který hodnotí výkon žáka. Toto hodnocení může žák brát jako negativní postoj učitele k jeho osobě. Častým jevem je, že žák přestane docházet na předmět, v kterém se mu nedaří. V tomto kontextu by měl učitel při hodnocení žáka věnovat pozornost jeho psychice.

Dalším důvodem, proč žák nechce docházet do školy, je strach ze šikany. Pokud se u žáka objeví psychické problémy spojené se šikanou, musíme proti tomuto problému podniknout veškerá opatření, abychom zamezili dalšímu vzniku.

Na nechuť žáka chodit do školy může mít i vliv špatné zvolení studijního oboru. Žák se ve škole nudí, učení ho neuspokojuje nebo pro něj probíraná látka je nezajímavá. Tento problém může být řešen komunikací s výchovným poradcem a následně s rodiči žáka.

Do záškoláctví můžeme zařadit i lenost, která je spojená s tím, že žákovi se do školy vůbec nechce, tak prostě nejde. V mnoha případech je tato neúčast řešena tím, že žák přinese omluvenku od rodičů, kde častým důvodem je nevolnost.

V dospívání adolescenta mají větší vliv kamarádi nebo parta před názory rodičů. Pro žáka je mnohem zábavnější vyrazit s kamarády do obchodního centra než trávit čas ve školní lavici.

---

¹⁷ Sociální práce. *Záškoláctví* [online]. 2008 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://socialni-prace.webnode.cz/zaskolactvi/>

Neustálým tlakem a stresem v rodině se snaží žák těmto problémům v rodině uniknout, čímž u něj vzniká příčina záškoláctví. Rodiče by při tomto řešení problému měli brát ohled na své dítě a mít na paměti, že se do této situace nedostalo dobrovolně.

Záškoláctví má neblahý dopad na žáka, který neví co s volným časem. Zde se pak objevují problémy, jako je konzumace alkoholu, drog nebo páchání drobné trestné činnosti.¹⁸

3.2 Agresivní chování

Za agresivním chováním mladistvých se v dnešní době skrývá mnoho aspektů. Jedním z mnoha je nedostatek pohybu a sportu. Neméně důležité je zmínit i hraní počítačových her, které jsou z válečného prostředí a plné násilí. Hru a realitu pak mladiství těžko rozeznávají. O těchto případech je často slyšet v souvislosti s tragickými nehodami. V médiích se vysílají pořady pro děti, ačkoliv kreslené, tak plné násilí a to dětskou psychiku formuje.

3.2.1 Šikana a kyberšikana

V dnešní době je pojem šikana a kyberšikana hodně aktuální a bohužel čím dál více vyplouvají na povrch kauzy a případy spojené s touto problematikou. Šikana se může vyskytnout ve školách, ale i ve výchovných a diagnostických ústavech.

Šikanu lze definovat jako „*úmyslné a opakované fyzické i psychické ubližování slabšímu jedinci (skupině) silnějším jedincem (skupinou)*“¹⁹

Na dítěti je možno pozorovat různé příznaky šikany a to i za předpokladu, že o tomto problému nekomunikuje s pedagogy ani s rodiči. Příznakem šikany může být i skutečnost, že dítě nechce chodit s kamarády ven nebo tyto kamarády vůbec nemá. Dítě dává přednost samotě, straní se kolektivu, odmítá chodit do školy anebo vyžaduje

---

¹⁸Zkola. *Záškoláctví* [online]. Otrokovice, 2015 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.zkola.cz/rodice/socpatologjevy/zaskolactvi/Stranky/Z%C3%A1%C5%A1kol%C3%A1ctv%C3%AD.asp>

¹⁹VÁGNEROVÁ, K. *Minimalizace šikany: praktické rady pro rodiče*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-611-7.

po rodičích, aby ho denně vyzvedávali autem ze školy, začíná útočit na své blízké, zůstává častěji doma, dítě je nešťastné, trpí nechutenstvím nebo v opačném případě může být hladové, jestliže je předmětem šikany ze strany agresorů, kteří po něm vyžadují jeho jídlo.²⁰

Příkladem je uveden i fakt, že šikana se netýká jen dětí, ale na druhé straně může být šikanován i kantor ze strany žáků.

Jde o kauzu, kdy středoškoláci šikanovali půl roku svoji učitelku, která poté zemřela v nemocnici. O tomto problému informoval internetový portál iDnes.cz. Kdy Česká školní inspekce a pražský magistrát začali prověřovat případ šikanované učitelky. Tato událost se odehrála na Střední průmyslové škole v Malešicích. Dle zdroje iDnes.cz se na tomto úmrtí podepsaly psychické i fyzické útoky, kterým učitelka dlouhodobě čelila ze strany studentů. Šikana došla do takového stádia, kdy se studenti učitelce vysmívali, tahali jí za vlasy či dokonce zabaríkadovali dveře třídy, aby nemohla odejít ven. Jednalo se zhruba o tři studenty, kteří učitelku tímto způsobem šikanovali. Bohužel situace se dostala do takové intenzity, že tito studenti učitelku pronásledovali i po chodbách školy a své nadávky stupňovali. V článku je dále uvedeno, že tohoto problému si začali všimnout i jejich spolužáci, kteří se s tímto poznatkem obrátili na vedení školy. Vedení školy se ohradilo pouze tím, že je studenti upozornili jen na to, že se v hodinách neučí. Ani po tomto sdělení u vedení školy šikánování učitelky nepřestávalo, tudíž studenti vše zaznamenali na video. Vedení školy situaci vyřešilo tím, že tito tři studenty byli následně podmíněčně vyloučeni ze školy. Bohužel po tomto opatření, které škola udělala, se učitelce udělalo při vyučování ve třídě špatně, a proto byla převezena do nemocnice, kde dle zdroje iDnes.cz po několika dnech zemřela.²¹

„Zástupkyně ředitele školy Tatjana Kubíková ale souvislost mezi šikanou a úmrtím popřela. „Jednalo se o fatální zdravotní problém naší kolegyně nesouvisející s amorálním jednáním některých žáků,“ uvedla pro ČTK Kubíková, která byla ve spojení s ošetřujícími lékaři kolegyně a na základě jejího svolení dostávala zprávy o jejím zdravotním stavu.

---

²⁰ VÁGNEROVÁ, K. *Minimalizace šikany: praktické rady pro rodiče*. Praha: Portál, 2009. s. 17-18. ISBN 978-80-7367-611-7.

²¹ iDnes. *Článek o šikaně učitelky žáky* [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: http://praha.idnes.cz/umrti-ucitelky-prazske-stredni-skoly-vysetri-inspekce-pj2-/praha-zpravy.aspx?c=A160212_145845_praha-zpravy_nub

Škola měla podle Kubikové informace o šikaně zhruba od poloviny ledna. Vedení od studentů podle ní dostalo videozáznamy zachycující „nepřípustné jednání jiných žáků“. Viníci kromě podmínečného vyloučení dostali i trojku z chování, uvedla. „Videozáznamy, které mělo vedení školy k dispozici, nezachycovaly žádné jednání, které by mělo vést k předání informací policejním orgánům, podání trestního oznámení apod.,“ uvedla Kubiková.²²

Tímto případem se začalo zabývat ministerstvo školství i magistrát. Zároveň i na podnět z medií se touto událostí zabývají i kriminalisté.

Touto kauzou je nastíněn problém, že šikana se nemusí týkat jenom mládeže, ale že i oni sami mohou být agresory, kteří se nebojí použít agresivní chování i vůči dospělému jedinci či dokonce autoritě v osobě kantora.

Dalším nepříznivým aspektem, se kterým se mládež potýká je kyberšikana.

Kyberšikana je „zneužití ICT (informačních komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně vyvést z rovnováhy.“²³

Kyberšikana se projevuje různými způsoby, jedním z nich, může být posílání výhrůžných či urážlivých emailů nebo SMS zpráv. Dotyčný vytvoří speciální internetovou stránku (blog), kde nějakým chováním ponižuje svou oběť. Například se jedná o nahrávání nebo publikování ponižujících videí či nahrávek, kde figuruje oběť agresora. Tento příklad je bohužel v současné době hodně rozšířen. V dnešní době jde kyberšikana ruku v ruce s klasickou šikanou.²⁴

Šikana a kyberšikana mají jednu věc společnou, jejich záměrem je oběti ublížit nebo ubližovat, ať už se jedná o fyzické či psychické. Kyberšikana oproti šikaně se vymezuje specifickými vlastnostmi. Útočník, který využívá internetové prostředí, používá pro svou anonymitu přezdívku (nick), aby oběť nemohla vypátrat, o koho se jedná. Agresor k tomu využívá neznámou e-mailovou adresu, telefonní číslo atd. Tudíž pro něj není žádný problém vytvářet si nové identity. Bohužel anonymita útočníka skýtá mnoho nepříjemných aspektů pro oběť. Jedná se například o pocit moci nad obětí, jelikož

---

²² IDnes. Článek o šikaně učitelky žáky [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: http://praha.idnes.cz/umrti-ucitelky-prazske-stredni-skoly-vysetri-inspekce-pj2-/praha-zpravy.aspx?c=A160212_145845_praha-zpravy_nub

²³ E-bezpečí. Co je kyberšikana [online]. Olomouc, 2009 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/14/39/lang,czech/>

²⁴ Šikana. Definice kyberšikany [online]. 2008 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://sikana.webnode.cz/products/definice-kybersikany1/>

útočník tuší, že nebude hned odhalen a tím se může zvyšovat agrese či formy útoků vůči oběti. Dalším aspektem v profilu útočníka je fakt, že nezáleží, jak je dotyčný starý ani jakého je pohlaví. Tvůrcem kyberšikany může být každý jedinec, který má potřebné znalosti z komunikačních a informačních technologií.²⁵

„Výzkumy ukazují, že útočníci tráví více času na internetu, a to bez dohledu rodičů, kteří se příliš nezajímají o to, k čemu internet jejich děti používají. Útočníky bývají častěji chlapci než dívky s dobrým sociálním statutem. Pachatelé kyberšikany jsou také obvykle původci tradičního šikanování. Zajímavý je poznatek, že kyberútočníci bývají často také sami oběťmi kyberšikany nebo jejichmi pozorovateli (výzkumy Univerzity Antverpy (2005-2006), Li (2007), Dehue (2008). Co zjistily výše zmíněné výzkumy o profilu oběti? Často se jí stávají děti, které jsou na internetu nebo mobilním telefonu závislé. Sociální kontakty navazují především ve virtuálním světě, ve skutečném světě nemají příliš kamarádů. Jsou to také často oběti tradiční šikany. 39 % obětí jsou uživatelé internetových sociálních sítí, jako jsou např. Facebook, MySpace nebo Libimseti. Oběti kyberšikany bývají málo obeznámeny s riziky spojenými se zneužitím ICT, možná proto se na internetu chovají méně zodpovědně (často riskují, zveřejňují osobní údaje, sdílí své fotografie apod.). Také pro oběti platí to, že se někdy sami stávají pachateli kyberšikany nebo jejichmi pozorovateli.“²⁶

Dále u kyberšikany nemůžeme ovlivnit, kdy k ní dojde, můžeme se s ní setkat kdykoliv a kdekoliv. My sami se můžeme stát obětí útoku a stačí k tomu opravdu málo, když budeme připojeni k internetu či k mobilnímu telefonu. Útočník si nás může vyhledat kdykoliv bez ohledu na čas.²⁷

3.2.2 Alkohol a drogy u mladistvých

Mladí lidé konzumují alkohol z mnoha důvodů, například chtějí se předvést před partou, nechťejí zůstat pozadu, chtějí se bavit, uvolnit, ale potřebují i zapomenout atd.

---

²⁵ E-bezpečí. *Co je kyberšikana* [online]. Olomouc, 2009 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/14/39/lang,czech/>

²⁶ E-bezpečí. *Co je kyberšikana* [online]. Olomouc, 2009 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/14/39/lang,czech/>

²⁷ Tamtéž

V dnešní době se pití alkoholu mezi dětmi a mladistvými stalo fenoménem, který má bohužel fatální dopad právě na dospívající mládež. Bohužel tento problém zatím není naší společností dost akceptován s vážností, tudíž není kladen dostatečný důraz na následky způsobené alkoholem, který postihuje čím dál víc mladou generaci.

Pro mladou generaci je alkohol a drogy velmi dostupné zboží, které se dá sehnat úplně všude. Alkohol ve většině případů prodejci (večerka, smíšené zboží) prodají bez kontroly dokladů či věku. A co se týká drog je v každém městě určitá lokalita, kde se pohybují drogoví dealeri. Kontrola ohledně prodeje alkoholu ze strany státu či Policie ČR je dostatečná, ale prakticky neúčinná. Prodejcům sice hrozí vysoké pokuty a možnost ztráty živnosti, ale přesto alkohol prodají, popřípadě mladiství tento problém vyřeší tak, že pro alkohol pošlou osobu starší 18 let, čímž se dostáváme k problému tolerance ze strany společnosti vůči konzumaci alkoholu u mladistvých. Tato tolerance je v naší společnosti zakořeněná, již z dob minulého režimu, kdy se mladí tímto způsobem bavili, ale bylo to opomíjeno a osvěta byla prakticky nulová.

Naše sbírka zákonů pamatuje i na problémy spojené s alkoholismem a toxikomanií a to konkrétně zákonem č. 379/2005 Sb. V tomto zákoně je alkohol definován jako nápoj, který obsahuje více než 0,5 objemového procenta alkoholu. Alkohol můžeme nazvat etanolem. Etanol je bezbarvá kapalina s charakteristickou vůní, která se vyskytuje běžně v přírodě a řadí se do skupiny psychotropních látek. Etanol vzniká samovolným kvašením plodů, listů bez přičiny člověka.²⁸

Adolescentní jedinci využívají konzumace alkoholu k zvednutí sebevědomí, k zahnání dlouhé chvíle. Konzumace alkoholu a drog v dnešní době patří k životnímu stylu mládeže. Alkohol mládeži pomáhá k odstranění zábran, uvolnění, dodání odvahy. Pod vlivem alkoholu se mladí dostávají často do nezvladatelných situací, které vedou k finančním problémům, záškoláctví, zvýšené agresivitě vůči okolí. A čím mladší člověk alkohol konzumuje, může dojít k úplnému zastavení sociálního zařazení do společnosti a stává se na alkoholu závislým.

Následky užívání alkoholu jsou daleko závažnější, než jen začlenění do sociální skupiny. Dopady konzumace alkoholu se na každém jedinci projeví, vždy jinak. Každý z nás to zná nebo zažil z osobní zkušenosti, že někdo má veselou "opičku" a jiný zase agresivní. Vliv alkoholu na psychiku jedince je unikátní, pokud je člověk duševně

---

²⁸ ŠORM, M., *Problematika dostupnosti alkoholu u mládeže*, Bakalářská práce, Hradec Králové, 2006.

odolný. Po požití alkoholu se stává velice zábavným, vtipným a velmi oblíbeným. Naproti tomu člověk, který není duševně odolný a vyrovnaný, může ho konzumace alkoholu dostat do stavů sebelítosti a následně může být nebezpečný nejen sobě, ale i svému okolí. Takto nevyrovnaný člověk, na něhož alkohol působí depresivně, se může začít sebepoškozovat, v nejhorším případě spáchat sebevraždu.

Ruku v ruce s alkoholem se u mladistvých objevuje i užívání drog. Jedná se o drogy legální či nelegální. Do legálních drog se řadí kromě alkoholu i cigarety a myslím si, že můžeme uvést i hrací automaty, na kterých také vzniká závislost. U cigaret a hracích automatů je problém na straně prodejců a provozovatelů heren, kteří nedodrží znění zákona. Daleko závažnějším problémem jsou drogy nelegální. Do nelegálních drog řadíme psychotropní látky, jako jsou amfetaminy, metamfetaminy, cannabis, opiáty, kokain.

Mladistvým drogy dávají určitý pocit svobody, volnosti, nezranitelnosti a další účinky. Na užívání drog stejně jako na konzumaci alkoholu vzniká rychlá závislost, která v drtivé většině vede k fatálním následkům. Z prvotní euforie při užívání drog se mění psychika jedince, který s další a další dávkou vypadáva ze sociálního začlenění a pod vlivem závislosti začíná páchat trestnou činnost právě proto, aby sehnal peníze na opatření drog.

„Naši znalci drogové scény odhadují, že týden života drogově závislého člověka – rozuměj závislého na drogách kupovaných od dealerů, například na heroinu – stojí asi čtyřnásobek průměrného měsíčního výdělku. V případě kokainové závislosti to může být částka až desetkrát vyšší. Střízlivé zahraniční odhady předpokládají, že nejméně polovina těchto prostředků je opatřována kriminalitou (nejčastěji krádežemi a loupežemi), do níž v západní Evropě obvykle není počítána prostituce. Ta je dalším podstatným zdrojem peněz pro lidi závislé na drogách. Posledním využitelným finančním zdrojem je původní rodina, resp. rodina založená závislým člověkem, která mu může peníze dát nebo půjčit. Závislá osoba také může bez souhlasu rodiny zpeněžit hodnotné věci z rodinného majetku.“²⁹

V posledních letech je prevence a osvěta drogové problematiky velmi rozsáhlá. Podstatně vyšší než je tomu v případě alkoholu. O drogově závislých jedincích se natáčí mnoho pořadů a dokumentů. Z nichž mnoho natáčí dokumentaristka Helena Třeštíková.

²⁹ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál 2003, s. 86. ISBN 80-7178-771-X.

Pro inspiraci uvádíme dokument Katka, kde režisérka sleduje 14 let života narkomanky Katky. V dokumentu se objevuje typické chování závislého jedince na drogách, kde se střídá touha přestat s drogou a zároveň ukazuje na trestnou činnost, kterou drogově závislí lidé páchají, například krádeže, prostituce. Drogově závislí lidé žijí ve svých komunitách. Autorka dokumentu poukazuje na život v těchto komunitách, kde se vyskytují i nemoci spojené s užíváním drog. Katka během 14 let prodělala několik léčení, terapií, které bohužel nevedly k vyléčení její závislosti spojené s užíváním drog. Naopak Katka otěhotněla a jen díky zásahu štábu byla ochotna docházet na kontroly k lékařům. Po dobu 14 let můžeme pozorovat fyzickou i duševní proměnu Katky. Tento film je dost často promítán i na základních školách jako prevence před užíváním drog.

Prevence, která varuje před užíváním alkoholu či drog je dostatečná, ale zároveň závisí na každém jednotlivci, jak se k této problematice postaví. Samozřejmě záleží, z jaké sociální vrstvy daná osoba pochází a jaké má rodinné zázemí.

4 PREVENCE KRIMINALITY, DĚLENÍ, HISTORIE

„Policie je zpravidla první, kdo přichází do kontaktu s dětmi a mladistvými, kteří se dopustili trestného činu, přestupku nebo zatím jen sociálně patologického jednání. Policie (republiková i obecní) je nezastupitelným subjektem v preventivní práci proti kriminalitě nezletilých (dětí i mladistvých) i v jejich ochraně před kriminalitou na nich páchanou, v níž jsou poškozenými – oběťmi. Tento styl policejní práce je již běžný v západní Evropě a Severní Americe. V angloamerických zemích je součástí tzv. programu Community policing.“³⁰

Prevence kriminality se dělí dle jejího zaměření takto.

Primární prevenci můžeme chápat jako nepřímou strategii, jelikož její zápas s kriminalitou není hlavním úkolem. Spíše se zaměřuje na politiku zaměstnanosti, oblast sociální politiky, vývoj individuálních regionů. Tato prevence je specializována na celou společnost. Sekundární prevence je opakem strategie primární prevence. Orientuje se na kriminálně rizikové osoby či skupiny jedinců, kde je vyšší nebezpečí, že se stanou pachateli nebo oběťmi trestných činů. Tato prevence se snaží zaměřit zvláště na mládež a působit na ní preventivně v trávení jejich volného času. Terciální prevence se snaží předcházet kriminální recidivě. Je to přímá preventivní taktika. Cílem je zaměřit se na jedince či skupiny, kteří se v budoucnosti stanou či v minulosti stali oběťmi trestných činů nebo se jich dopustili.³¹

V dnešní době se veškerá naše společnost věnuje otázce, jak lze zabránit páchání trestné činnosti. Tento problém prevence trestné činnosti je určitě otázkou celé naší společnosti, ale určitou část tohoto úkolu musí provádět i Policie České republiky. Nemůžeme tento problém ukončit dohady, že prevence trestné činnosti není legálním úkolem policie smyslu § 2 zákona ČNR č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.³²

„Pohlédneme-li do naší „policejní“ historie, která je nejen pro mne studnicí poznání, tak zjistíme, že zákon č. 299/1920 Sb. z. a n., o četnictvu, v § 1 stanovil

³⁰ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál 1998, s. 214. ISBN 80-7178-226-2.

³¹ VEČERKA K. a kol. *Prevence kriminality v teorii a praxi*. Praha : Odbor prevence kriminality MV ČR, 1997, s. 7. ISBN 80-85821-48-6.

³² článek Preventivní činnost československého četnictva, mjr. Mgr. Michal Dlouhý, Ředitelství služby kriminální policie PP ČR, Praha, Kriminologický sborník \\CF 3\\, Roč. 43, č. 1(1999), s. 63 - 64, 2 obr.

četnictvu úkol „udržovat v celém území Československé republiky veřejný pořádek a veřejnou bezpečnost“. Až podzákonná norma, Služební instrukce pro četnictvo, specifikovala činnost četnictva.³³

Členění četnické služby by se dalo rozdělit následovně a to služba obyčejná, která byla prováděna přímo četníky bez dalších instrukcí a služby zvláštní, která souvisela s pravomocí příslušného úřadu (asistence, eskorty apod.). Jedním z prvotních úkolů četnictva v rámci hlídkové činnosti bylo: „provedení nebo dokončení trestného činu co možná zmařiti svojí přítomností...“³⁴, toto bylo prováděno při výkonu občůzkové služby v nočních hodinách, nebo upozornění osoby pokud bylo podezření, že by se tato dotyčná či dotyčný mohl dopustit trestné činnosti. Další policejní úkoly stanovily, že „bdělost četnických stanic neosvědčí se počtem služeb a oznámení, nýbrž tím, že nebudou v jejich obvodech pořádek, klid a bezpečnost ohrožovány stalo-li se tak, že se tomu rychle a úspěšně odpomůže“.³⁵

„Preventivní činnosti četnictva byl věnován i Poučný rozkaz č. 1 ze dne 15. června 1921 vydaný zemským četnickým velitelem pro Čechy. Jmenovaný rozkaz měl sedm stran textu, z nichž si dovoluji ocitovat několik pasáží majících význam i pro současnou činnost Policie České republiky.

„Můžeme tuto službu četnictva porovnat s činností obezřetného lékaře, který se neomezí pouze na léčení chorob, nýbrž hledí, aby zavčas předešel chorobám vhodnými profylaktickými prostředky. Především lze toto docílit vhodným rozdělením služebních občůzek se zřetelem na místní poměry a okolnosti. Jak je všeobecně známo, že postačí často jen objevení se četnické hlídky na obzoru, aby se předešlo násilnostem. Na obecenstvo a hlavně na osoby, které zamýšlejí něco nedovoleného podniknouti, má toto vystoupení četnictva veliký vliv. V takových případech vykonává často malá četnická hlídka lepší službu, než pozdější velké četnické nebo vojenské oddíly, když už došlo k výtržnostem.

Dále předejdete trestným skutkům důsledným a vhodným dohledem a střežením oněch osob, které jsou z různých důvodů státu a obyvatelstvu nebezpečny. Tímto dozorem bývá pověřeno zpravidla četnictvo, které ho má přizpůsobiti místním poměrům

---

³³ článek Preventivní činnost československého četnictva, mjr. Mgr. Michal Dlouhý, Ředitelství služby kriminální policie PP ČR, Praha, Kriminologický sborník \\CF 3\\,Roč. 43, č. 1(1999), s. 63 - 64, 2 obr.

³⁴ Tamtéž

³⁵ Tamtéž

a okolnostem, řídíc se zásadou, že dotyčná osoba nemá býti ve svém povolání a občanské svobodě více omezována, než to policejní dozor vyžaduje. Nebylo by tudíž správné v tomto směru jednati přísněji, než to zákon připouští a stížiti bez důvodu těmto osobám jejich životní existenci.

Četnictvo se v tomto směru nemůže obejít bez spolehlivých důvěrníků, Získání těchto pomocníků závisí na místních poměrech a okolnostech, nepochybuji však, že se všude najdou lidé, kterým ve vlastním zájmu na tom záleží, aby takoví záškodníci státu nemohli uskutečniti své nekalé plány. Některý důvěrník se k tomu propůjčí z národního přesvědčení, druhý z politických neb soukromých ohledů, jsa přesvědčen, že taková osoba jest nejen celku nýbrž i jemu samému nebezpečna.

Další pokyny, jak by četník mohl předejiti trestním činům a různým neštěstím poskytuje nám § 101 služební instrukce. Jedná se tu o opatření, jak lze zabrániti škodám způsobeným povodní, požárem neb z jiného důvodu, např. když je obava zřícení starých budov, když někdo zachází neopatrně s ohněm a světlem, horkým popelem, při manipulaci ve mlýnech, vodních závodech, při vypuknutí nakažlivých nemocí u lidí i zvířat, při vypuknutí šílenství, vztekliny, při nedostatečném dozoru na malé děti.

Na zamezení trestných činů má též velký vliv odborný výcvik četníka a jeho horlivost ve službě. Svědomitý, pilný a odborně dobře vyškolený četník nepřehlédne zajisté tak snadno porušení zákona a nařízení a zakročí hned proti provinilcům, jak toho okolnosti a předpisy vyžadují. Obecenstvo to ovšem vše dobře pozoruje a podrobí činnost každého četníka náležitě kritice. A přijde-li k přesvědčení, že četnictvo koná službu svědomitě a s patřičným porozuměním, vystříhá se všech nezákonností.

V tomto poučném rozkaze bylo jen v hrubých rysech naznačeno, jak lze nepřístojnostem, trestním činům a neštěstím předejít, a není počet těch příkladů ještě daleko vyčerpán. Patří k tomu též důkladná znalost osobních a místních poměrů a duševní nálady dotyčného obyvatelstva. Někde postačí napomenutí a výstraha, jinde opět nutno s náležitou rázností zakročiti, poněvadž by si obecenstvo vykládalo méně rázné zakročení jako slabost a nedostatek energie a tím spíše by se dalo svěsti k odporu a násilí“.³⁶

---

³⁶ článek Preventivní činnost československého četnictva, mjr. Mgr. Michal Dlouhý, Ředitelství služby kriminální policie PP ČR, Praha, Kriminalistický sborník \\CF 3\\, Roč. 43, č. 1(1999), s. 63 - 64, 2 obr.

5 PREVENCE POLICIE ČR, VÝKON A VZDĚLÁVÁNÍ PREVENTISTŮ

Při vstupu do služebního poměru k Policii ČR je tzv. nováček poslán na kurz základní odborné přípravy (dále jen ZOP). Své zkušenosti jim zde předává policejní pedagogický sbor, který je zasvěcuje do policejní problematiky a následného řešení problémů v mezích zákona, se kterými se při výkonu služby setkají. Tento kurz ZOP trvá přibližně půl roku a je velmi intenzivní. Budoucí policisté si zde prohlubují své znalosti. Ty poté uplatňují ve výkonu služby, kde řeší situace v rámci trestního zákoníku a zákona o Policii.

Po absolvování ZOP je příslušník přiřazen k určitému útvaru Policie ČR, kde se vzdělává dále v rámci svého pracovního kolektivu, nadále si prohlubuje znalosti a získává zkušenosti od svých služebně starších kolegů, kteří dané situace řeší velmi často.

Pokud se příslušník PČR rozhodne pokračovat v preventivní a vzdělávací činnosti, je zřízen speciální útvar zabývající se touto problematikou velmi podrobně. Tento útvar se nazývá Preventivně informační oddělení (dále jen PIO). Toto oddělení spadá pod jednotlivá Krajská ředitelství PČR. Po přestoupení na tento útvar si policista prohlubuje své znalosti, které získal na kurzu ZOP a v rámci výkonu své služby na jiném útvaru PČR. Své zkušenosti uplatní v rámci navštěvování vzdělávacích institucí, kde seznamuje veřejnost s určitým problémem s následným řešením a zároveň i s důsledky trestné činnosti. Policie ČR nezapomíná vzdělávat své zaměstnance, tudíž i je posílá na vzdělávací kurzy, kde se seznamují s novými postupy řešení problémů, asertivním chováním a aktuální problematikou, která se ve společnosti vyskytuje. Například v dnešní době má společnost vysoké obavy z teroristických útoků a proto jsou policisté posíláni na speciální kurzy rychlé reakce při nečekané události.

Policie ČR je zřizována státem a i ona se musí řídit určitými zákony a to konkrétně Zákonem o policii č. 273/2008 Sb.

„Postavení a činnost Policie České republiky

§ 2

Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, přecházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu (dále jen „mezinárodní smlouva“).

Iniciativa

§ 10

- (1) V případě ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti, jehož odstranění spadá do úkolů Policie, je policista ve službě nebo zaměstnanec policie v pracovní době povinen provést úkon v rámci své pravomoci (dále jen úkon) nebo přijmout jiné opatření, aby ohrožení nebo porušení odstranil.*
- (2) Policista má povinnosti podle odstavce 1 i v době mimo službu, je-li bezprostředně ohrožen život, zdraví nebo svoboda osob anebo majetek nebo došlo-li k útoku na tyto hodnoty.*
- (3) V případě ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti, k jehož odstranění je příslušný jiný orgán veřejné správy a hrozí-li nebezpečí z prodlení, je policista ve službě nebo zaměstnanec policie v pracovní době povinen přijmout vhodně opatření k odstranění bezprostředně hrozícího nebezpečí a v případě potřeby vyzoomět příslušný orgán veřejné správy. Nehrozí-li nebezpečí z prodlení, policista ve službě nebo zaměstnanec policie v pracovní době tento orgán o tomto ohrožení nebo porušení bez zbytečného odkladu vyzoomí.*
- (4) Policista nemá povinnost provést úkon nebo jiné opatření, jestliže:*
  - a) provádí jiný úkon, zejména*
    - 1. plní úkoly, při nichž používá operativně pátrací prostředky nebo podpůrné operativně pátrací prostředky,*
    - 2. pronásleduje pachatele trestného činu,*
    - 3. zakročuje pod jednotným velením,*

4. *vykonává šifrovou nebo kurýrní službu, při níž by mohlo dojít k ohrožení včasného předání šifrovaných zpráv nebo k ohrožení přepravovaných věcí,*
  5. *plní úkol, při němž používá výbušniny nebo výbušné předměty,*
  6. *zajišťuje bezpečnost chráněných objektů, prostorů nebo osob,*
  7. *provádí výcvik a přípravu k použití operativně pátracího prostředku nebo podpůrného operativně pátracího prostředku, nebo*
  8. *získává poznatky ze zájmového prostředí podle § 70, jehož porušení nebo nedokončení by mělo zřejmě závažnější následky než nesplnění těchto povinností.*
- b) *jsou jeho schopnosti sníženy v důsledku jeho zdravotního stavu nebo vlivem léků anebo jiných látek tak, že řádné provedení nebo dokončení úkonu anebo jiného opatření by bylo ohroženo,*
- c) *k provedení úkonu nebo jiného opatření nebyl odborně vyškolen nebo vycvičen a povaha úkonu nebo jiného opatření takové vyškolení nebo vycvičení vyžaduje, nebo*
- d) *je zřejmé, že nemůže úkon nebo jiné opatření úspěšně dokončit*
- (5) *Pokud to okolnosti dovolují, je policista před provedením úkonu, při němž dochází k přímému vynucování splnění právní povinnosti nebo k přímé ochraně práv za použití síly nebo hrozby jejího použití (dále jen zákrok), povinen použít slov „Jménem zákona!“ a odpovídající výzvy.*

Spolupráce a další vztahy Policie

§ 14

Policie při plnění svých úkolů spolupracuje s ozbrojenými silami, bezpečnostními sbory a dalšími orgány veřejné správy, jakož i s právníckými a fyzickými osobami.

§ 15

V rámci spolupráce policie zejména upozorňuje orgány a osoby uvedené v § 14 na skutečnosti, které se dotýkají jejich činnosti a mohou vést k ohrožení nebo porušení

*vnitřního pořádku a bezpečnosti, pokud tento zákon nebo jiný právní předpis nestanoví jinak“.*³⁷

Policisté pracující na útvaru PIO se zabývají především problémy, jako je majetková trestná činnost, násilná trestná činnost, trestná činnost páchaná na dětech, rodině a obchodu s bílým masem, samozřejmě také vandalismem, korupcí a problémy v oblasti občanského soužití. Spektrum jejich práce je velmi široké. Ze statistik vyplývá, že největší podíl případů je v oblasti majetkové kriminality. U kapesní krádeže (hlavně v centru hlavního města Prahy), se převážně jedná o organizovanou trestnou činnost. Dále pak krádeže motorových vozidel, vloupání do bytových jednotek a domů, obchodů a restaurací a v neposlední řadě rekreačních chat a chalup.

Policisté v útvaru PIO se zaměřují na prevenci informovanosti obyvatelstva, turistů, zajišťování hlídkové činnosti uniformovanými policisty. Prostřednictvím medií a v plakátu v MHD se snaží apelovat na osobní zodpovědnost cestujících.

Nejzávažnějším problémem jsou ovšem pouliční kriminalita a prodej drog – je velmi rozšířený především v centru hlavního města Prahy. Z vlastní zkušenosti mohou říci, že drogovými dealery jsou osoby s trestnou minulostí a záznamem v rejstříku trestů, potažmo tyto osoby nemají občanství České republiky a v častých případech ani povolení k trvalému pobytu na území ČR.

Právě proto policisté z útvaru PIO navštěvují besedy ve vzdělávacích zařízeních (mateřské školy, základní školy, střední školy a odborná učiliště). Policisté, upozorňují nově dospívající generaci před jakoukoliv trestnou činností, dopadem trestné činnosti, dopadem užívání drog a hlavně úskalím jejich konzumace. Upozorňují a apelují tedy proto, aby se mladší generace vyhýbala kontaktu s problematickými osobami v jejich okolí a nebála se upozornit na jakoukoliv trestnou činnost spojenou s užíváním drog, páchaní trestné majetkové činnosti a dalšími nezákonnými činnostmi, ať už svým rodičům, pedagogům nebo policistům na místním oddělení.³⁸

Samozřejmostí u policistů v útvaru PIO je i sebevzdělávání ve všech ohledech. Policisté se musí v rámci své činnosti zdokonalovat ve fyzické a odborné znalosti. Proto většina z těchto příslušníků útvaru navštěvuje ve svém osobním volnu kurzy sebeobrany a také se věnují vzdělávání a zvyšování kvalifikace, kterou pro výkon své služby

³⁷ § 2, 10, 14, 15 zákona č. 273/2008 Sb.

³⁸ MV ČR. *Prevence kriminality* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

potřebují. Jedná se tak hlavně o psychologické kurzy a zároveň se připravují pomocí online stránek, kde najdou veškeré potřebné materiály pro výkon své služby, při které si připravují podklady pro besedy na školách a institucích.

Pro uvedení příkladu si zde uvedeme internetový portál www.saferinternet.cz, kde se preventisté inspirovaní daným tématem ohledně bezpečnosti internetu. Apelují na všechny věkové kategorie, aby prověřovali důvěryhodnost internetových odkazů a zdrojů a samozřejmě apelují i na mladší věkové skupiny ohledně chatů, kde rapidně narůstá trestná činnost páchaná na dětech (dětská pornografie, atd.).

Dále se preventisté vzdělávají na portálu www.imperativ.cz, který byl založen v roce 2010, jako občanské sdružení Imperativ, který reagoval na stoupající projevy extremismu v souvislosti s ekonomickou krizí. V zásadě se zaměřuje na vzdělávání občanů o problematice extremismu, lidských práv, etnických a národnostních menšin. Toto vzdělávání je pořádáno zábavnou formou v rámci kulturních akcí, kde mají i poradenskou činnost zaměřenou na sociálně patologické jevy.

6 MOŽNOSTI PČR V PREVENCI KRIMINALITY MLÁDEŽE

Tato část se zaměřuje na působení preventistů v rámci pedagogicko výchovné činnosti. Tato činnost spočívá v navštěvování vzdělávacích institucí od nejnižší úrovně, kde žákům vysvětlují zábavnou formou nebezpečí, které na ně může čekat při volno časových aktivitách. Například problematika sexuálního násilí či obtěžování. Na vyšších stupních vzdělávacího zařízení tzn. druhého stupně základních škol, učilišť a středních škol. Preventisté, zde nastiňují problematiku drogové závislosti, kde i pod vlivem drog může docházet k majetkovým trestním činům, popřípadě i k sexuálním útokům, které se týkají hlavně dívek. V rámci prevence kriminality by i pedagogové měli mít přehled o životních situacích a o rodinných poměrech svých žáků. Dětská kriminalita vandalismu a krádeže jsou bohužel na vzestupu, tudíž je nutné tyto besedy pořádat častěji a více je prohlubovat. Samozřejmě děti už by z rodiny měly mít v podvědomí základní pravidla chování, úcty mladší ke starším nebo podvědomí o šikaně. Samozřejmě policie a její preventisté nemohou dohlížet na výchovu každého dítěte a fungování každé rodiny, proto by o tom měli mít přehled pedagogové ve školách. Pokud dítě pochází z problematické či jinak nevyrovnané rodiny, stoupá pravděpodobnost, že dítě bude mít větší sklony k páchání trestných činů. Každý z nás jistě zažil spolužáka, který pocházel z problematické rodiny, a z vlastní zkušenosti víme, že tento žák měl problémy se zařazením do kolektivu a většinou páchal drobnou trestnou činností.

6.1 Besedy na školách

Besedy na školách mají za hlavní cíl snižování míry trestné činnosti a zvyšování pocitu bezpečí studentů a zároveň jejich aktivní účast na omezování příčin kriminality. V rámci besed o snižování kriminality pořádá Policie ČR na školách dětské dny, kde se věnují sportovním aktivitám a kde jim policisté nenásilně vysvětlují situaci ohledně snižování kriminality v jejich okolí. Zároveň v dětech vzbuzují zájem o sport a snaží se

jej využít ke změně jejich životního stylu. Sport je také nenásilný způsob, jak naučit žáky k respektování stanovených pravidel, která platí i v životě. Cílovou skupinou se proto stávají nudící se děti, které se sdružují v ulicích a páchají tak drobnou trestnou činnost. A zároveň je spojují i s dětmi ze slabších sociálních rodin. Nedělají mezi nimi rozdíly, tudíž děti mají pocit soudržnosti. V této skupině můžeme najít děti z výchovných ústavů, oběti šikany, děti z odloučených sociálních rodin.³⁹

Děti jsou v rámci besed a dětských dnů seznamovány o situaci v místě bydliště. Policisté s nimi diskutují na blízka témata jejich věku, jako jsou šikana, organizovaný zločin, drogy, sexuální násilí. Dále je jim vysvětleno, co znamená xenofobie, rasismus a extremismus.

V rámci besed se nevzdělávají pouze žáci ale i pedagogové například jde o rozpoznání užívání návykových látek u studentů.

„Příznaky užívání návykových látek:

1. *absence – neomluvené hodiny ve škole*
2. *drogová kultura – ztotožňování se s drogovou kulturou*
3. *drogy a pomůcky – nálezy drog nebo pomůcek k jejich užívání (jehly, stříkačky, speciální dýmky)*
4. *chování – výrazné změny v chování, agresivita, podrážděnost, nervozita*
5. *odchody a útoky z domova – tendence odcházet na delší dobu bez vysvětlení*
6. *prospěch – náhlé zhoršení prospěchu, chování ve škole, problémy v kolektivu*
7. *zájmy – změna původních zájmů*
8. *zevnějšek – zhoršení vzhledu a péče o zevnějšek“⁴⁰*

Této problematice se nevěnuje pouze Policie ČR, ale i řada neziskových organizací, které pořádají happeningy a workshopy v sociálně vyloučených lokalitách za podpory Policie ČR a většinou i za příspěvku města.

---

³⁹ MV ČR. *Typy projektů prevence kriminality* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/typy-projektu-pdf.aspx>

⁴⁰ Policie ČR. *Drogy* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/preventivni-informace-drogy.aspx>

6.2 Další možnosti prevence v rámci IZS

Každoročně se pořádá den IZS, kde všechny složky představují své programy a náplň své práce, činnost ve statických i dynamických ukázkách. Dále jsou součástí akce rozsáhlá prezentace spolků zaměřených na kurzy sebeobrany, řešení krizových situací a i psychologové.

Integrovaný záchranný systém (dále jen IZS) je postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. Do složek IZS patří hasičský záchranný sbor, zdravotnická záchranná služba a Policie České republiky. Ostatní složky IZS poskytují plánovanou pomoc na vyžádání, například Městská policie, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, vyčleněné síly ozbrojených sil, horská služba, červený kříž.⁴¹

Tyto akce pro veřejnost jsou pořádány zábavnou formou, kde se Policie ČR snaží seznámit veřejnost s aktivitami jednotlivých útvarů. Veřejnost má možnost probrat s policisty vznikající problém a utnout ho hned ze začátku.

---

⁴¹ Integrovaný záchranný systém. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2016 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Integrovan%C3%BD_z%C3%A1chrann%C3%BD_syst%C3%A9m

PRAKTICKÁ ČÁST

7 VÝZKUM

V této praktické části bakalářské práce bude posuzována problematika kriminality mládeže u PČR a její prevence. Tímto navážeme na předcházející teoretickou část, kde jsme se tímto problémem už zabývali. Data získaná pro tento výzkum byla získána od žáků ze základních škol Hostivař a ZŠ Hanspaulka v Praze. Tímto výzkumem se pokusíme zjistit, zda přednášky či besedy, které provádí PČR na základních školách jsou pro žáky přínosem. Dalším cílem je zjistit, dopad sociálně patologických jevů na mládež a jak tuto problematiku mládež vnímá.

7.1 Stanovení hypotéz

Na začátku této bakalářské práce byly stanoveny pro výzkum tyto hypotézy:

H1: Setkala se mládež a děti s prevencí na ZŠ a jaké byly jejich zkušenosti s prevencí ze strany PČR.

H2: Rozšířila prevence mladistvým obzory týkající se sociálně patologických jevů, se kterými se mohou potkat v běžném životě.

7.2 Metodologie výzkumu

Pro tento výzkum byla zvolena metoda kvantitativního šetření a to za pomoci dotazníku, který umožňuje zkoumat větší množství respondentů. Před vytvořením otázek k tomuto dotazníku byly předem stanoveny hypotézy, které jsou uvedeny v předchozí kapitole. Dotazník, byl zpracován jako anonymní. Dotazník je přílohou této bakalářské práce. V dotazníku bylo pro respondenty připraveno celkem 16 otázek uzavřeného typu, kdy u 15 a 16 otázky je možné užití uzavřené i otevřené odpovědi. Dotazník byl distribuován do základní školy Hostivař a základní školy Hanspaulka v počtu 100 kusů.

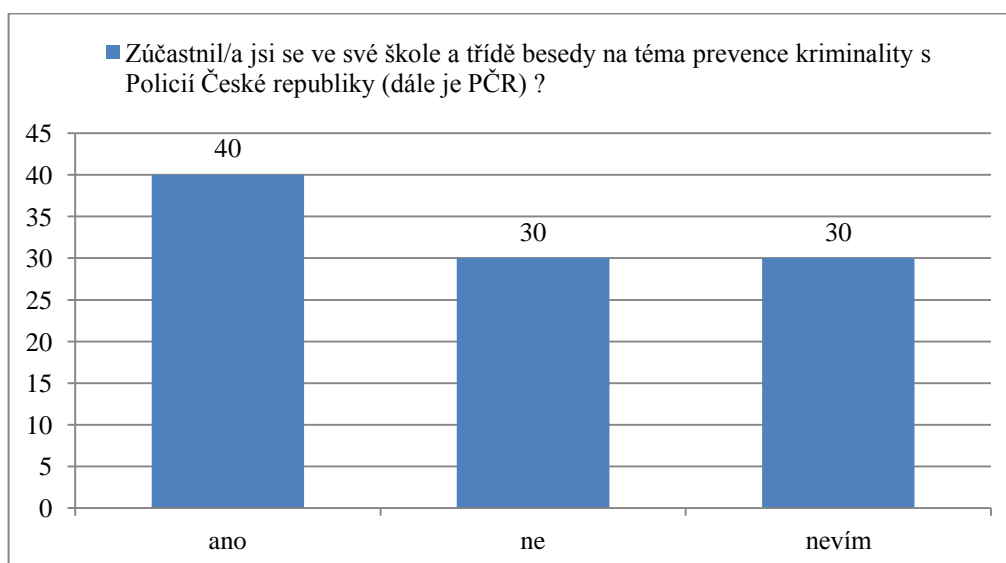
Všechna data potřebná k výzkumu byla nashromážděna pomocí kvantitativního výzkumu. K získání všech základních informací k tomuto výzkumu byl vypracován anonymní dotazník. V tomto dotazníku byly formulovány otázky pro mládež na základních školách. Dále jsou v dotazníku obsaženy jak otevřené tak uzavřené otázky.

7.3 Výsledky dotazníkového šetření

Subjektem dotazníkového šetření byla mládež ZŠ Hostivař a ZŠ Hanspaulka v Praze. Respondenti byli ve věku od 11 do 13 let. Dotazník byl rozdán ve třech třídách v rozmezí od 6 do 8 třídy ZŠ. Jednalo se o žáky druhého stupně a to hlavně z důvodu jejich větší sociální vyzrálosti a zodpovědnosti při vyhodnocování kladených otázek. Tento dotazník byl rozdán celkem 100 respondentům. Návratnost uvedeného dotazníku byla stoprocentní. Z celkového množství oslovených respondentů bylo 40 chlapů a 60 dívek.

7.3.1 Vyhodnocení dotazníků

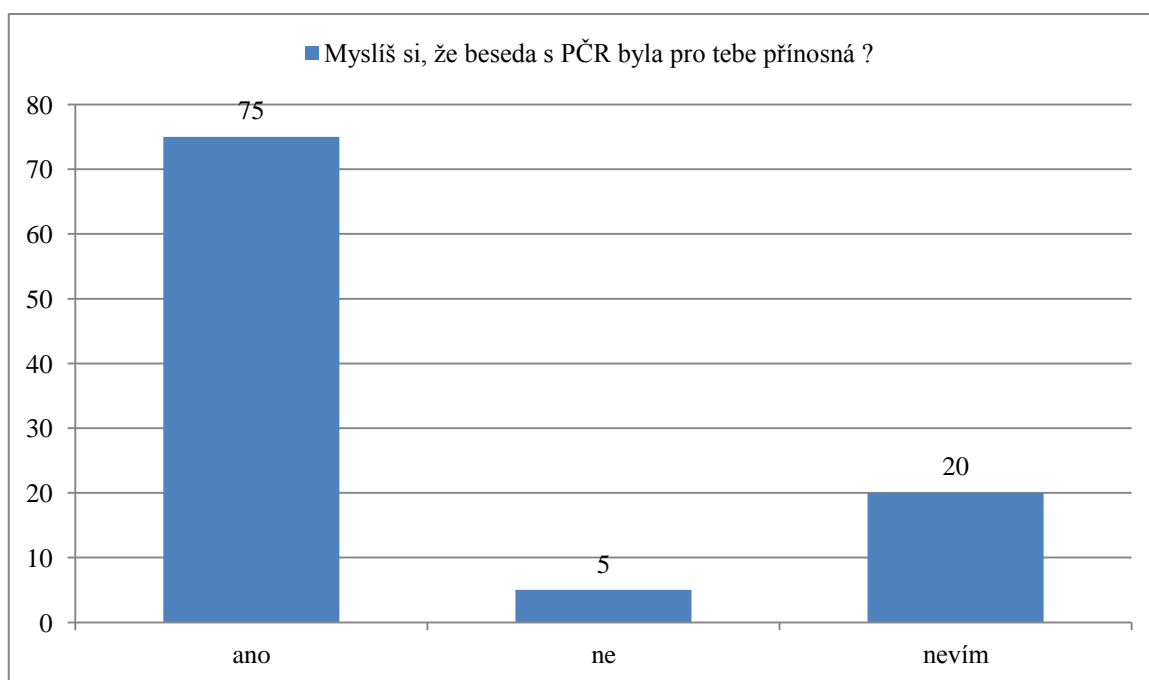
Graf 1: Zúčastnil/a jsi se ve své škole a třídě besedy na téma prevence kriminality s Policií České republiky (dále jen PČR)?

Zdroj: Vlastní výzkum

Z prvního grafu vyplývá, že 40 dotázaných žáků se na své škole účastnila přednášky s Policií České republiky na téma prevence kriminality. Z toho 30 žáků odpovědělo, že se této přednášky nezúčastnilo. Zbývajících 30 dotázaných neví, zda na jejich škole tato beseda proběhla. Z uvedených dat tedy vyplývá, že větší část dětí na školách se již setkala s besedou či přednáškou ze strany PČR, což je velice pozitivní zpráva pro prevenci kriminality mládeže.

Graf 2: Myslíš si, že beseda s PČR byla pro tebe přínosná?

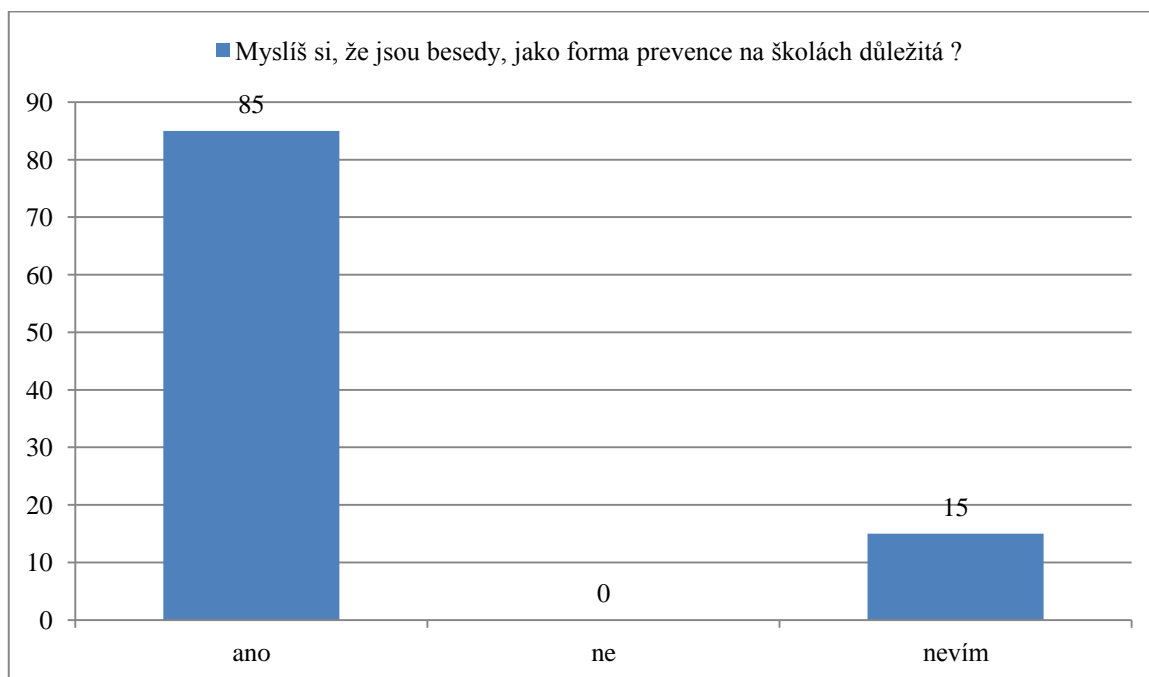

Zdroj: Vlastní výzkum

Jak již, vyplývá z předchozího grafu, většina žáků se účastnila besedy s PČR. Pro 75 žáků byla beseda přínosná a hodnocena kladně. Z toho 20 dotázaných se k této problematice nevyjádřila, tzn., neví, zda pro ně byla beseda přínosná. Pouze 5 žáků nebralo tuto besedu jako přínosnou. Z celkového počtu dotázaných žáků, lze považovat 75 kladných odpovědí za úspěch v rámci prevence. 5 žáků, kteří neví, je z celkového počtu zanedbatelná položka. Z 20 respondentů, kteří odpověděli, že neví, se jednalo převážně o děvčata 6 tříd. Z toho lze usuzovat, že zatím díky věku nejsou schopna posoudit přínos besedy pro jejich osobní život.

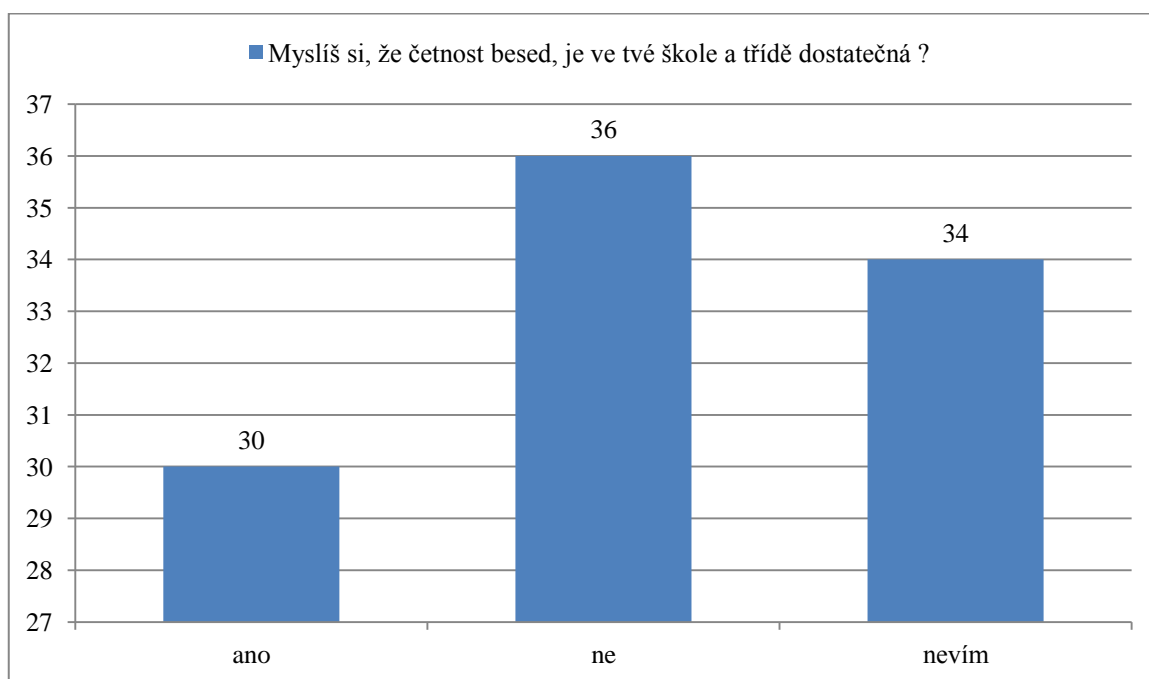
Graf 3: Myslíš si, že jsou besedy, jako forma prevence na školách důležité?

Zdroj: Vlastní výzkum

Z výše uvedeného grafu, můžeme vidět, že většina dotazovaných, tudíž 85 žáků si je vědoma důležitosti besed na základních školách. Pouze pro 15 žáků, není tato problematika důležitá. Zároveň je z grafu patrné, že nikdo z oslovených žáků neodpověděl na kladenou otázku záporně. Z uvedeného šetření jasně vyplývá, že většina žáků si uvědomuje, že tyto besedy jsou pro ně přínosem. Zároveň se dostanou k informacím, které jsou pro ně v případě patologických jevů (např.: šikana ve třídě) přínosné a mohou jim usnadnit jejich řešení.

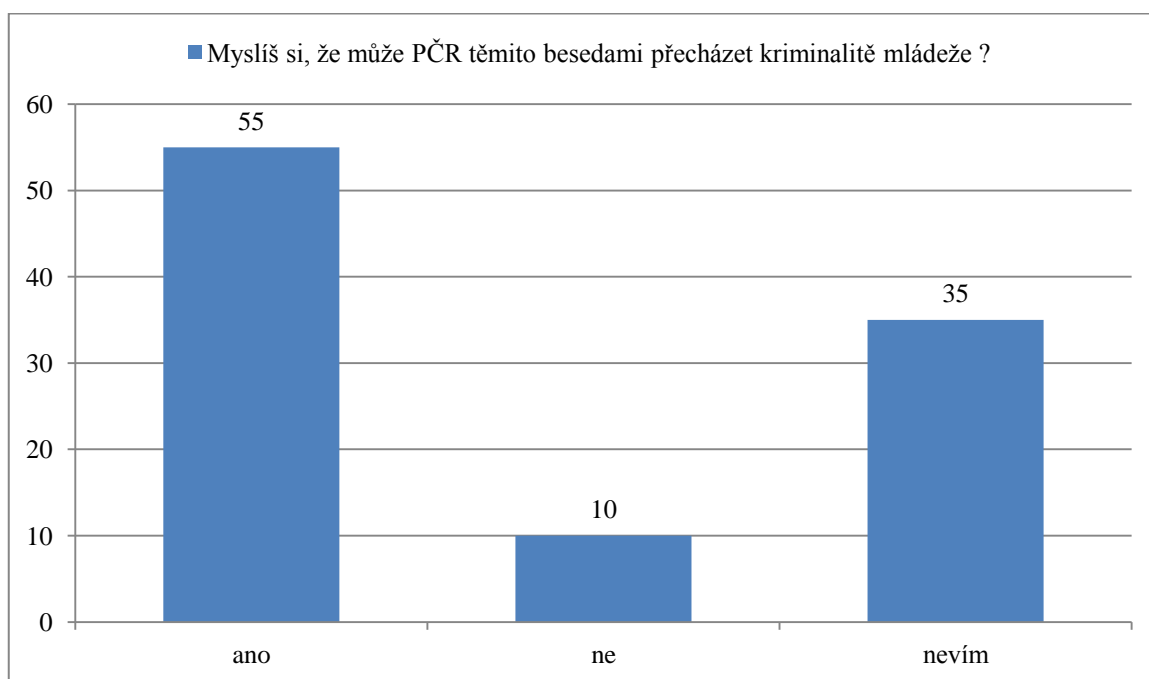
Graf 4: Myslíš si, že četnost besed, je ve tvé škole a třídě dostatečná?

Zdroj: Vlastní výzkum

Z této otázky vyplývá, že 36 žáků vnímá četnost těchto besed jako nedostačující. 34 dotazovaných žáků se k této problematice nevyjádřila. A zbytek, tzn.: 30 oslovených respondentů, si myslí, že besedy na jejich škole jsou vyhovující. Z grafu je patrné, že větší část žáků, byť ne markantně, vnímá četnost besed jako nedostatečnou. Je zajímavé, že odpovědi na uvedený dotaz se liší v tomto případě jen velice nepatrně. Předpokládá se, že důvodem je malá četnost besed vedených PČR ve školách, kdy se jedná maximálně o jednu besedu za rok na danou třídu. Z tohoto hlediska tedy nemůže oslovený žák zodpovědně posoudit, zda informace získané z jedné besedy, jsou pro zodpovězení jeho otázek dostačující, nebo by pro získání většího povědomí o prevenci kriminality potřeboval besed s PČR více.

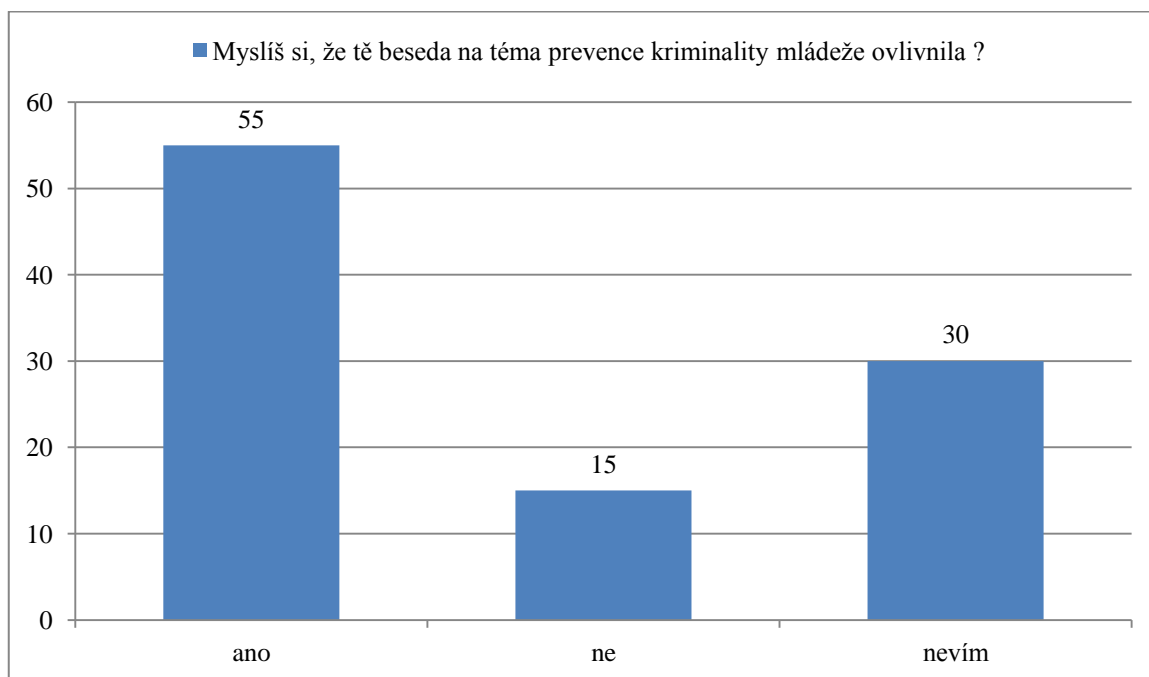
Graf 5: Myslí si, že může PČR těmito besedami předcházet kriminalitě mládeže?

Zdroj: Vlastní výzkum

Jak je z grafů patrné větší část respondentů tzn.: 55 se shodla, že beseda s PČR byla pro ně přínosná a zcela určitě jim dala požadované informace, jak předcházet patologickým jevům, se kterými se mohou ve svém nejbližším okolí setkat. Jenom 10 žáků odpovědělo, že jim besedy s PČR nepřinesly žádné podstatné nebo nové poznatky. 35 dotázaných žáků na uvedený dotaz odpovědělo, že neví, zda je PČR formou besed schopna předcházet kriminalitě mládeže. Toto množství je vcelku logické, neboť respondenti nemají přístup k datům policie, jak je preventivní činnost pro PČR přínosná, takže nemohou na tuto otázku odpovědět fundovaně.

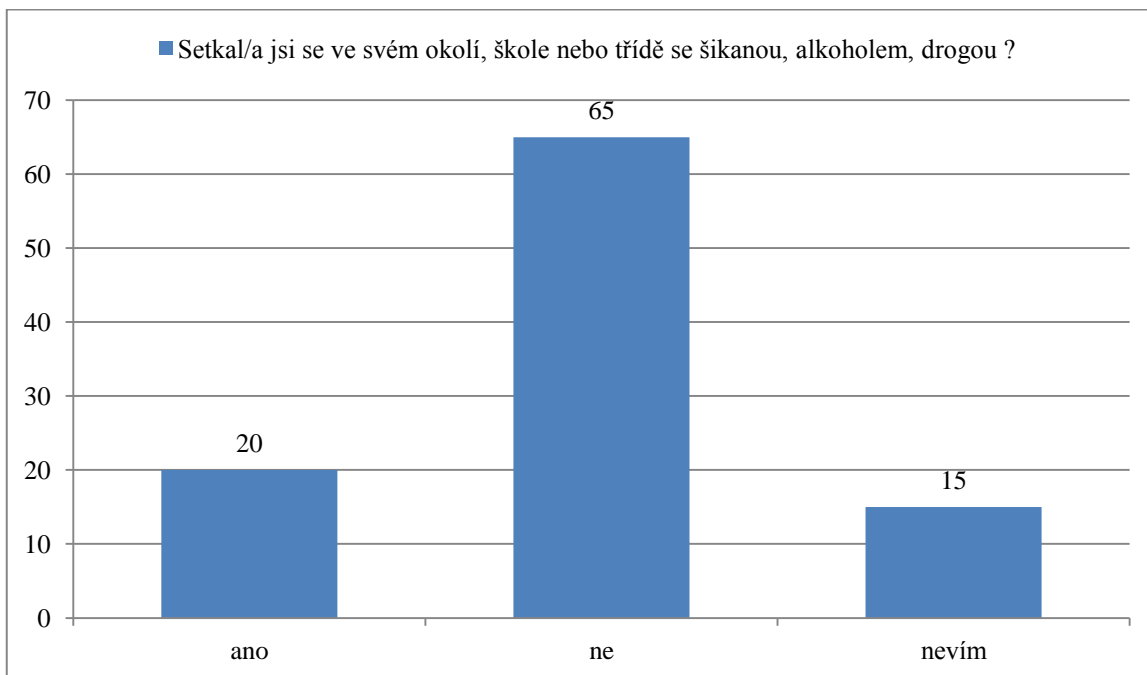
Graf 6: Myslíš si, že tě beseda na téma prevence kriminality mládeže ovlivnila?

Zdroj: Vlastní výzkum

Z výše uvedeného grafu je patrné, že podstatná část oslovených žáků tzn.: 55, uvedla kladnou odpověď na uvedenou otázku. To znamená, že žáci všech věkových kategorií a bez rozdílu pohlaví vnímají besedu či přednášku jako činnost, která je ovlivnila v kladném slova smyslu. Pouze 15 respondentů si myslí, že je tato činnost nijak neovlivnila a celých 30 žáků si není jisto, jak velký vliv na jejich chování měla beseda s PČR. Opět by se dalo větší množství odpovědí, kdy si žáci nejsou jisti, přikládat jejich věku a nerozhodnosti. Je patrné, že s přibývajícím věkem respondentů, by se tato položka výrazně snížila ve prospěch kladných odpovědí.

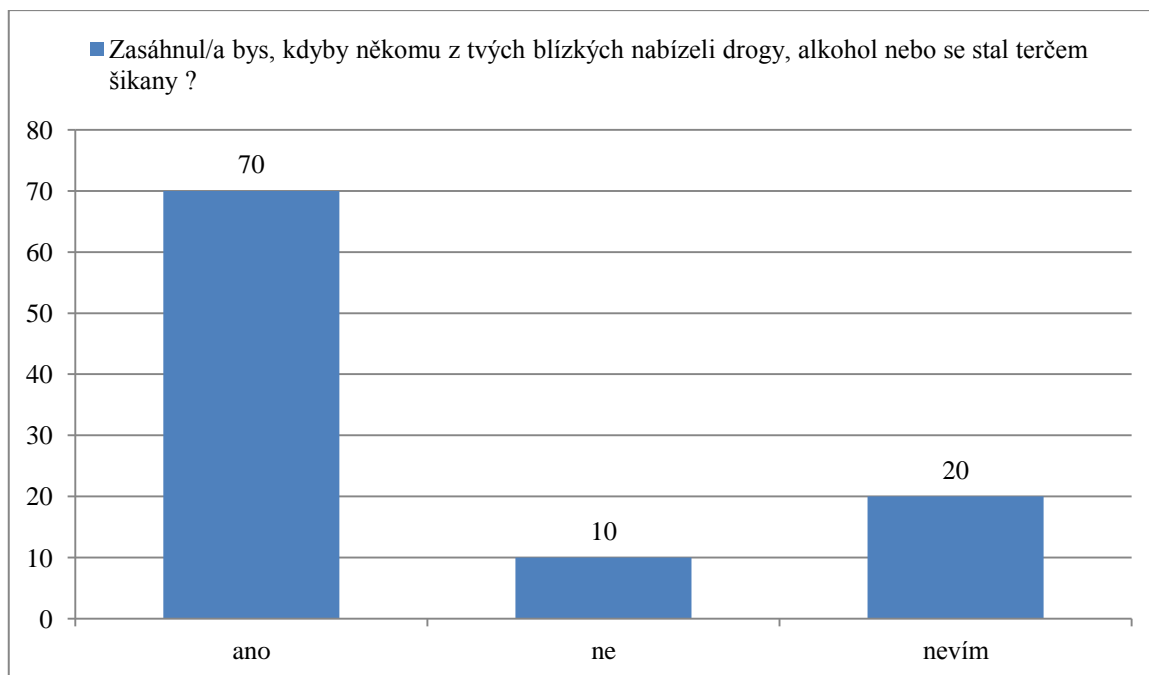
Graf 7: Setkal/a jsi se ve svém okolí, škole nebo třídě se šikanou, alkoholem, drogou?

Zdroj: Vlastní výzkum

20 dotazovaných žáků k tomuto problému uvedlo pozitivní odpověď a přiznalo, že se s tímto problémem tj. se šikanou, alkoholem či drogou dostali do kontaktu, nebo s ní mají osobní zkušenost ze svého blízkého okolí ať už ve škole nebo v osobním životě. Dalších 65 žáků se s tímto problémem zatím osobně nesešlo a pouze 15 žáků v tomto případě neví. Uvedených 65 negativních odpovědí můžeme hodnotit velice kladně, jelikož z obsažených dat jednoznačně vyplývá, že včasná prevence ve školách či jiných výchovných zařízeních má na žáky kladný výchovný vliv.

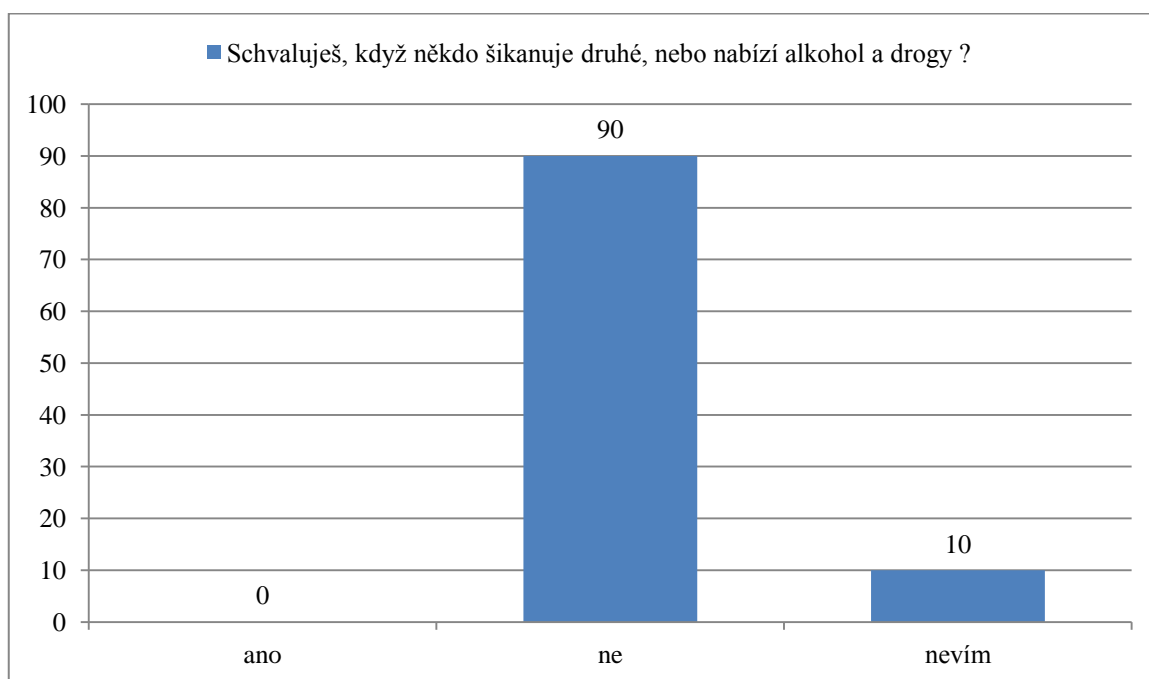
Graf 8: Zasáhnul/a bys, kdyby někomu z tvých blízkých nabízeli drogy, alkohol nebo se stal terčem šikany?

Zdroj: Vlastní výzkum

70 dotázaných žáků se k této otázce vyjádřilo pozitivně. Z toho je patrné, že většina žáků, kteří se přímo setkali se šikanou nebo dokonce byli její obětí, by proti tomuto problému zasáhli a snažili se ho za pomoci rodiny, školy nebo represivních složek řešit. Zde je patrné, podle odpovědí respondentů, že sami oslovení žáci si jsou vědomi, co patologické jevy tzn.: šikana, alkohol, drogová problematika obnáší. Díky přednáškám jsou schopni ji rozpoznat. Když se šikana, nebo jiné společensky nepřípustné jevy objeví mezi žáky, vždy je dobré zasáhnout nebo se snažit oběti šikany jakkoliv pomoci a nenechat ji v takové obtížné životní situaci samotnou. Bohužel jsou známy případy, ať už z medií nebo z televize, kdy problémy se šikanou, alkoholem či drogami nedopadly zpravidla pro dětské oběti dobře.

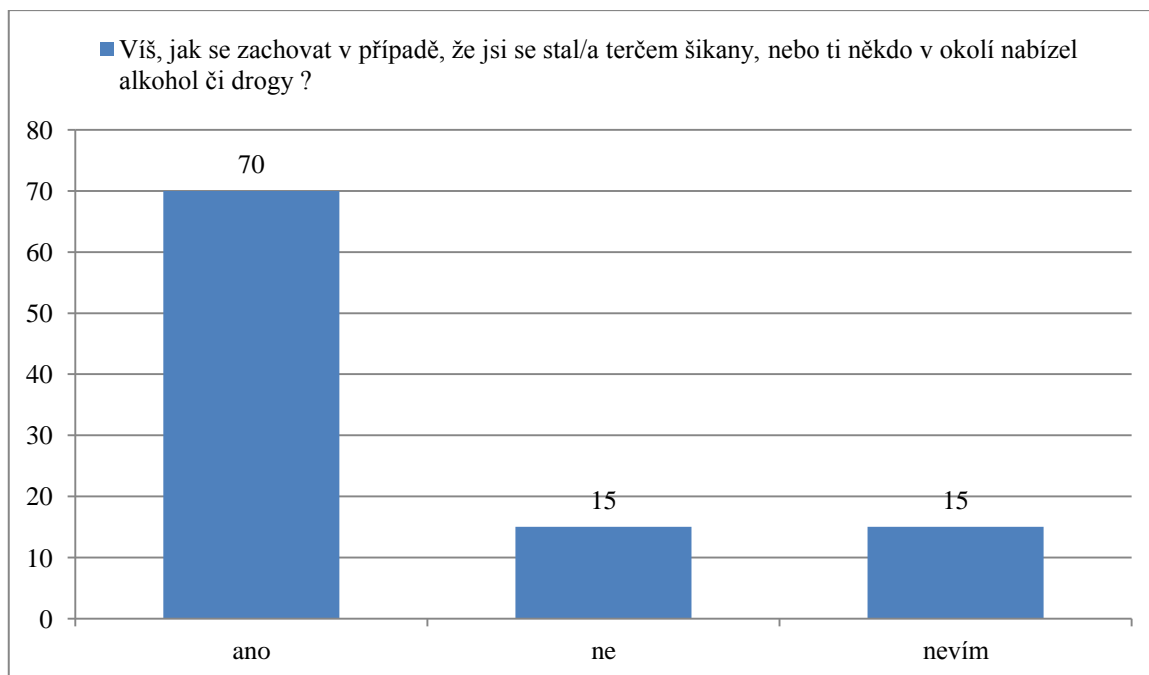
Graf 9: Schvaluješ, když někdo šikanuje druhé, nebo nabízí alkohol a drogy?

Zdroj: Vlastní výzkum

Jak vyplývá z předchozí otázky podstatná část respondentů, tzn.: 90, by proti problému se šikanou, alkoholem či drogami zasáhla. V tomto konkrétním případě, můžeme říci, že dotazovaným žákům není lhostejné, když se se šikanou, alkoholem, drogami a patologickým jednáním ve svém okolí jakýmkoliv způsobem setkají, nebo setkali. Tento výzkum potvrzuje pravidlo, že dnešní mládež se s těmito nástrahami potýká ve svém každodenním životě. A sami dotázaní žáci vědí, že hloubka tohoto problému je závažnější, než se může zdát. V dnešní době se bohužel mezi mládeží rozšířil fenomén týkající se šikany, drog a alkoholu a bohužel bývá vnímán společností, jako nutné zlo dnešní doby a bývá tedy často značně zlehčován nebo dokonce ze strany zodpovědných osob, ať už ve školských zařízeních či v domácnosti postiženého dítěte, ponechán bez včasného řešení.

Graf 10: Víš jak se zachovat v případě, že jsi se stal/a terčem šikany, nebo ti někdo v okolí nabízel alkohol či drogy?

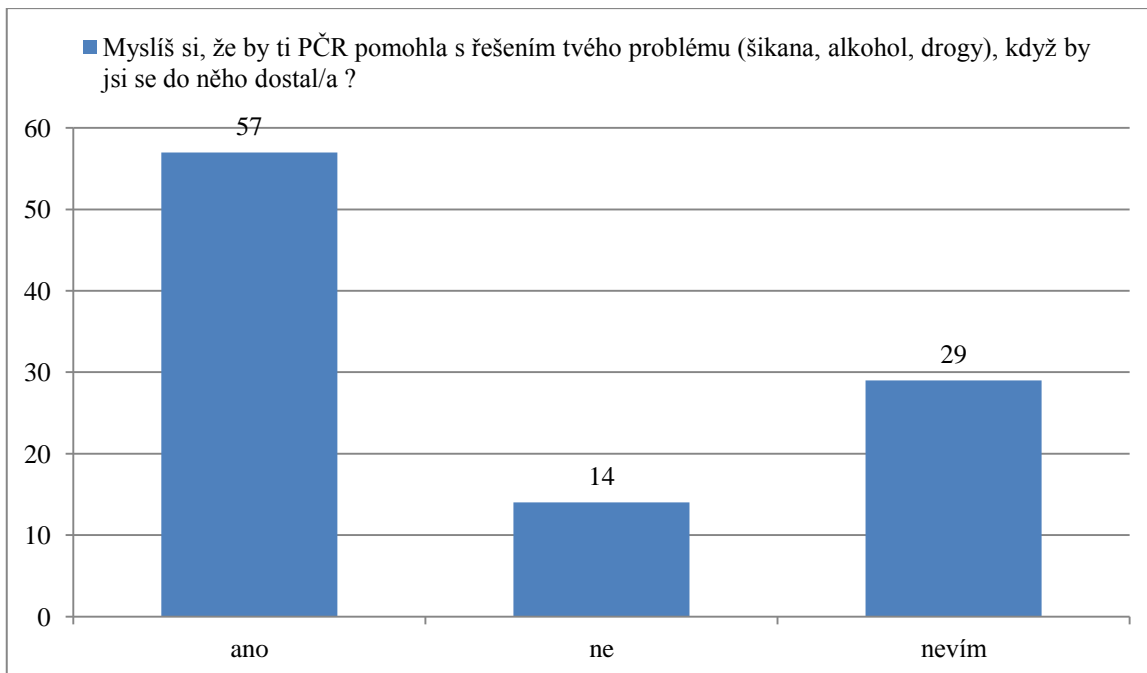

Zdroj: Vlastní výzkum

V této otázce 70 respondentů odpovědělo, že ví, jak se mají zachovat, pokud by jim někdo v okolí či přímo ve škole nabízel alkohol, drogy nebo se stal sám terčem šikany. Lze se tedy domnívat, že žáci se s tímto problémem setkali a jsou si vědomi následků, které tento problém obnáší. Pouze 15 žáků uvedlo, že neví, jak se v dané situaci zachovat a shodně 15 žáků uvedlo, že si není jistých, jak postupovat v daném případě. Z grafu je tedy jasné, že převážná část oslovené mládeže by si dokázala poradit při řešení složité životní situace.

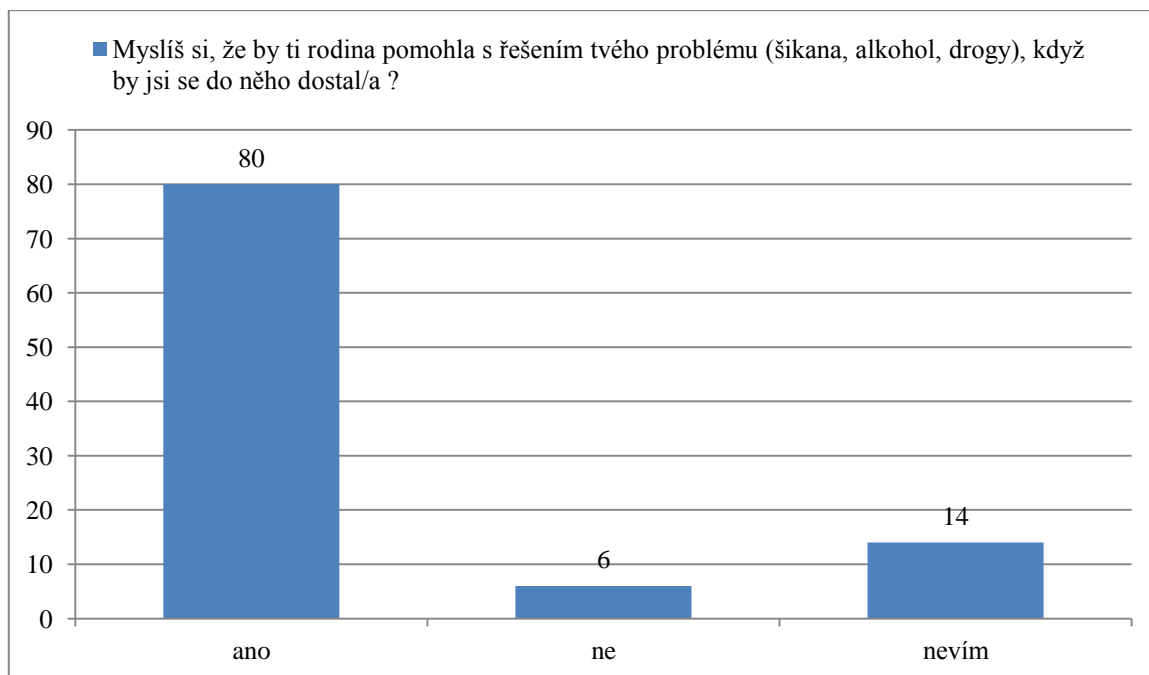
Graf 11: Myslíš si, že by ti PČR pomohla s řešením tvého problému (šikana, alkohol, drogy), když by ses do něho dostal/a?

Zdroj: Vlastní výzkum

57 oslovených žáků uvedlo, že kdyby u nich tento problém nastal (šikana, alkohol, drogy), tak si myslí že PČR by jim dokázala pomoci. 14 žáků uvedlo, že by jim PČR s tímto nedokázala pomoci. A nakonec 29 oslovených si není jisto, zda by jim byla PČR nápomocna při řešení jejich problému. Z tohoto šetření tedy jasně vyplývá, že dnešní mládež v současné době PČR věří a nebáli by na tuto složku obrátit s prosbou o pomoc při řešení otázky alkoholu, drog či šikany ve škole nebo ve svém bezprostředním okolí.

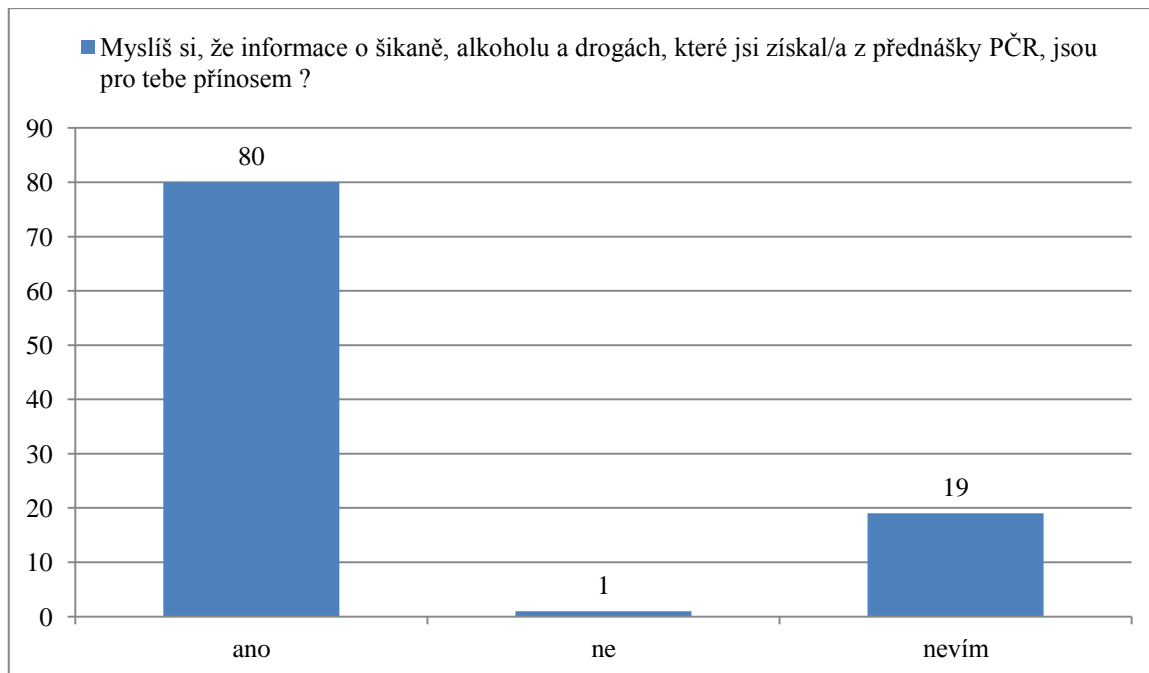
Graf 12: Myslíš si, že by ti rodina pomohla s řešením tvého problému (šikana, alkohol, drogy), když by ses do něho dostal/a?

Zdroj: Vlastní výzkum

Jak uvedlo 57 respondentů v předchozím grafu, (myslíš si, že by ti PČR pomohla s řešením tvého problému), když by se setkali s tímto problémem (šikana, alkohol, drogy), převážná část z nich, by se obrátila na PČR s žádostí o pomoc. U této podobně orientované otázky, uvedlo 80 oslovených žáků, že má velkou důvěru ke své rodině a požádali by o pomoc právě rodinu, při řešení jejich problému. Pouze malá část žáků odpověděla, že by se rodině nespověřili. A to v počtu 6 respondentů. 14 žáků si není jistých, na koho a zda se vůbec na někoho s žádostí o pomoc obrátí. Předpokládá se, že se může jednat o děti z neúplných nebo sociálně slabších rodin. Dále pak o děti, které od raného věku vyrůstají v dětských domovech, nebo nemají ve své rodině z nějakého důvodu důvěru. Z grafu je tedy patrné, že nefunkčních rodin je menšina a výchovná a i ochranná funkce rodiny funguje ve většině případů, tak jak má.

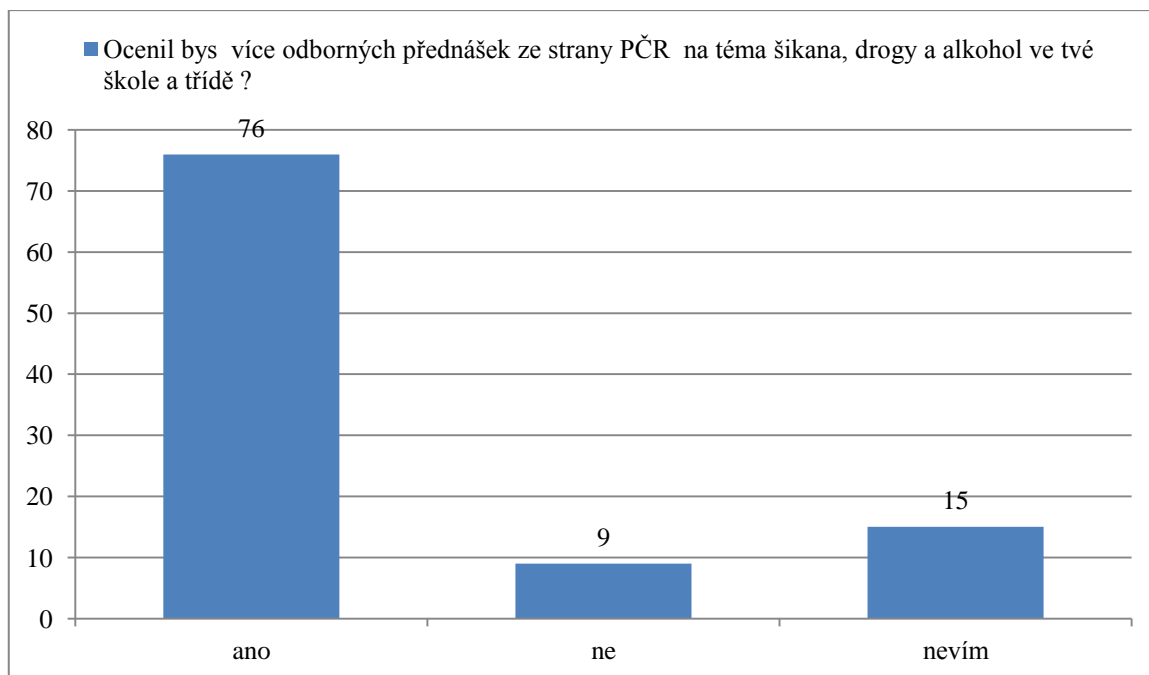
Graf 13: Myslíš si, že informace o šikaně, alkoholu a drogách, které jsi získal/a z přednášky PČR, jsou pro tebe přínosné?

Zdroj: Vlastní výzkum

U této otázky reagovalo kladně celých 80 žáků a je tedy zřejmé, že s přednáškou PČR byla tato většina naprosto spokojena a přednáška ze strany PČR byla pro ně přínosem. Pouze jeden z dotazovaných na tuto otázku reagoval negativně, což je v daném souboru žáků zcela zanedbatelná položka. 19 žáků si nebylo jistých přínosem přednášky. Z uvedených výzkumných dat tedy zcela jasně vyplývá, že přednáška PČR poskytla žákům nový rozhled a více užitečných informací o dané problematice.

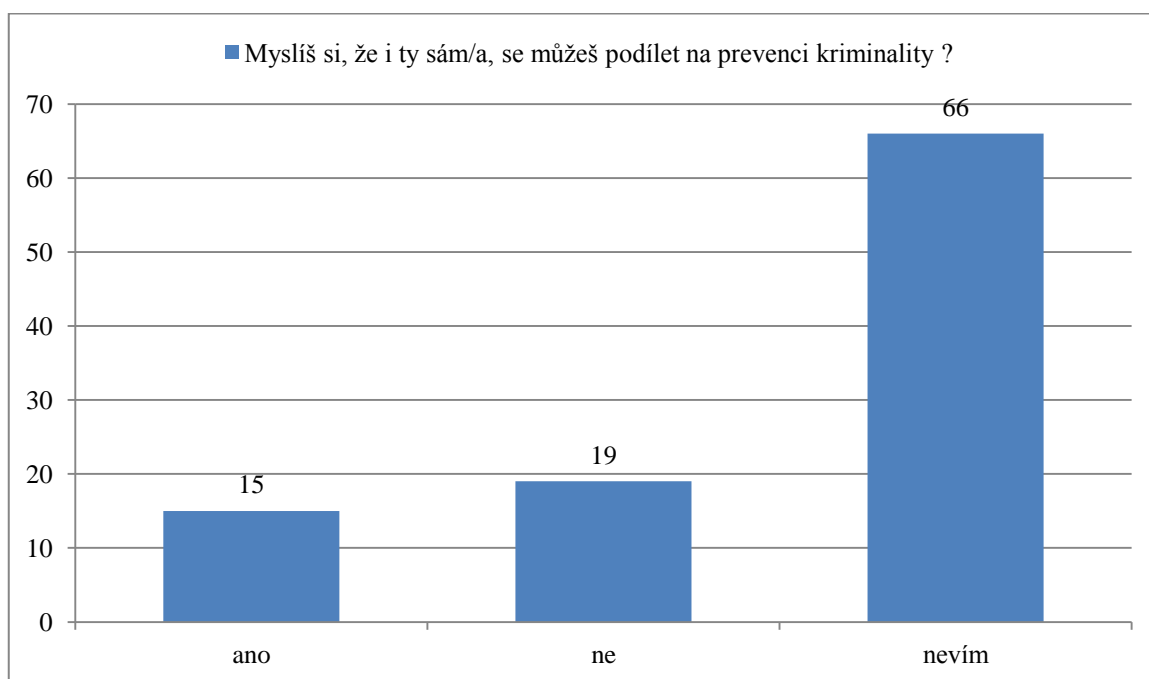
Graf 14: Ocenil bys více odborných přednášek ze strany PČR na téma šikana, drogy a alkohol ve tvé škole a třídě?

Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení grafu 14 může úzce souviset s výše uvedeným grafem 13, kde 80 dotázaných žáků uvedlo přínosnost přednášek pro jejich osobní život. Graf 13 a 14 tedy jasně ukazuje chuť mládeže, seznamovat se s problematikou šikany, drog a alkoholu. Celých 76 respondentů by rádo zvýšilo četnost besed PČR ve své škole. Tato čísla můžeme považovat za velký úspěch pro PČR a její preventivní složku. Je jasné, že když by besedy byly nudné, nic neříkající a povrchní, nebyla by ze strany žáků chuť a ochota seznamovat se s uvedenou problematikou šikany, drog a alkoholu dále. Pouze 9 žáků vnímá tuto činnost jako dostačující a 15 si není jistých dostatečnou četností besed.

Graf 15: Myslíš si, že i ty sám/a, se můžeš podílet na prevenci kriminality?

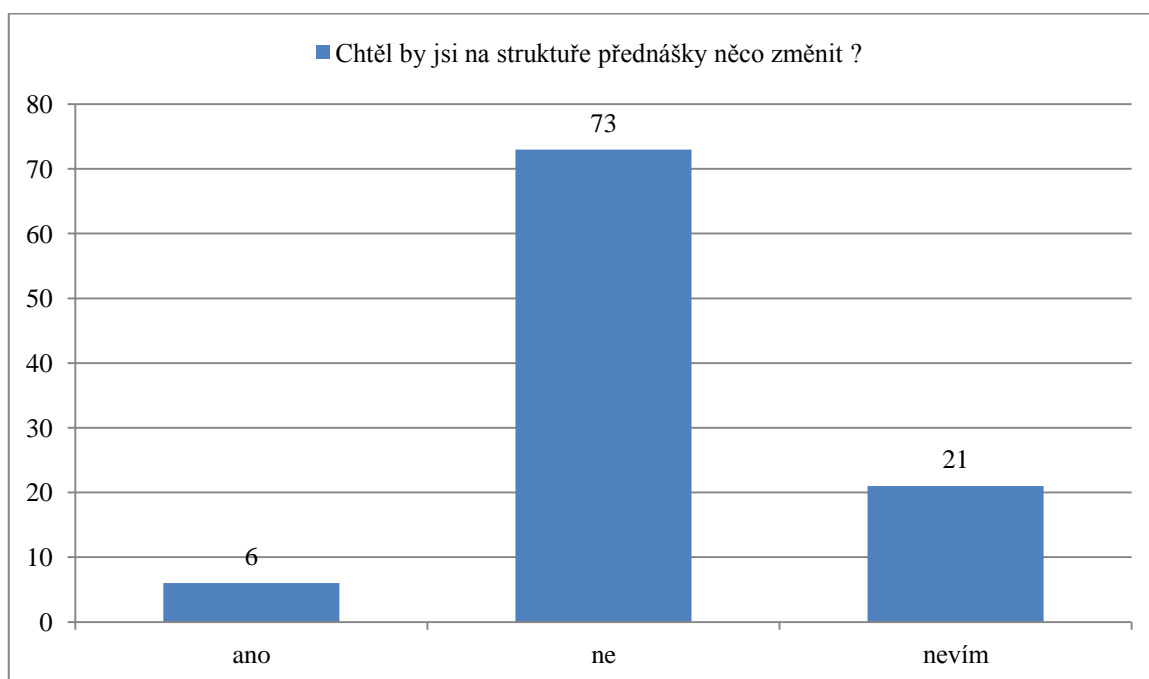

Zdroj: Vlastní výzkum

U této otázky bylo studentům umožněno odpovídat formou jak uzavřené tak i otevřené odpovědi, tedy bylo žákům dáno volné pole působnosti pro jejich odpovědi, názory a připomínky.

Na uvedenou otázku odpovědělo kladně pouze 15 žáků. Bohužel nikdo z žáků si nevybral možnost otevřené odpovědi na dané téma. 19 žáků uvedlo, že není schopno se osobně podílet na prevenci kriminality a celých 66 respondentů si není jistých, zda a jak se na této činnosti podílet. Z grafu jasně vyplývá, že děti by asi rády na této činnosti nějak participovaly, pouze však neví jak nebo jakou formou. Předpokládá se, že toto se s věkem a získáním životních zkušeností bude u dětí měnit ve prospěch položky: ano. Například formou práce s dětmi při volnočasových aktivitách, např.: vedoucí skautského či pionýrského oddílu.

Graf 16: Chtěl bys na struktuře přednášky něco změnit?

Zdroj: Vlastní výzkum

U této otázky bylo studentům umožněno odpovídat formou jak uzavřené tak i otevřené odpovědi, tedy bylo žákům dáno volné pole působnosti pro jejich odpovědi, názory a připomínky.

73 žáků uvedlo, že přednáška, která byla prezentována PČR byla pro ně přínosem, jak po obsahové stránce, tak ze strany projevu Policie ČR. 6 žáků by chtělo změnit nebo upravit strukturu přednášek. Bohužel, nikdo z žáků nevyužil možnosti uvést formou otevřené odpovědi, jakou formou by přednášku změnili. 21 respondentů si není jistých, jestli je potřeba strukturu a formu přednášek a besed měnit. Bohužel pouze 1 žák ze 73 odpovědí využil možnost otevřené odpovědi. Jejich odpovědi budou citovány: „Když tato přednáška začne tak aby vzaly nějaké dobrovolníky aby jsme si vše vyzkoušely“

Závěrem by se u posledních dvou otázek dalo říci, že má PČR na žáky dobrý vliv a zpětná vazba z jejich strany je vůči PČR pozitivní.

7.3.2 Vyhodnocení dotazníků a hypotéz

V závěrečné kapitole výzkumné části se soustředíme na celkové vyhodnocení dotazníků a potvrzení, nebo vyvrácení hypotéz za pomoci dat, která byla získána v předchozí části této bakalářské práce. Zvolenou výzkumnou metodou, byl dotazník, kdy až na dvě závěrečné otázky s možností otevřené odpovědi, bylo užito odpovědi uzavřených. To vnímáme jako efektivní metodu pro získání validních dat výzkumu. Otázky jsou voleny srozumitelně a přímo s ohledem na věk a sociální vyzrállost dotazovaných respondentů. Celkově můžeme tedy říci, že zvolená forma získání dat se osvědčila a přinesla z převážné části očekávané výsledky. Toto se potvrdilo u otázek jedna až čtrnáct, kdy se jednalo o otázky striktně uzavřené. Zde byla úspěšnost získání dat stoprocentní, neboť ze sta respondentů na tyto otázky odpověděli naprosto všichni dotazovaní žáci. U otázek patnáct až šestnáct bylo mimo standardních odpovědí umožněno respondentům odpovědět i pomocí otevřených odpovědí. Zde bohužel mimo první části, tedy uzavřené, kde byla výtěžnost stoprocentní, se nepovedlo získat přiměřené množství dat, pro plnohodnotné zpracování druhé části otázky. Tento výsledek je vnímám jako zcela přirozený s ohledem na věkovou skupinu respondentů a jejich vyzrállost v názoru na poměrně složité téma, jakým prevence kriminality je. Proto je možno říci, že i čtyři otevřené odpovědi ze strany dětí jsou vlastně úspěchem, byť tento počet nelze použít pro řádné a objektivní vyhodnocení položené části otázky. Celkově se tedy potvrdilo, že pro děti byl dotazník odpovídající formou komunikace pro získání dat a ze strany žáků bylo zadání zcela jednoznačně pochopeno a vyhodnocení dotazníku pro žáky nebylo obtížné. Můžeme tedy říci, že data takto získána jsou plně dostačující pro práci s hypotézou H1: Setkala se mládež a děti s prevencí na ZŠ a jaké byly jejich zkušenosti s prevencí ze strany PČR. A hypotézou H2: Rozšířila prevence mladistvým obzory týkající se sociálně patologických jevů, se kterými se mohou potkat v běžném životě. Hypotéza H1 se potvrdila v plné míře, neboť získaná data jasně ukazují, že většina z dotazovaných respondentů, tedy žáků základních škol, se s činností preventistů PČR, nebo s prevencí jako s takovou již setkala a tato činnost pro žáky není cizím pojmem. Díky této preventivní činnosti studenti vnímají

Policii ČR, jako partnera, mají v ní důvěru stejně jako v rodině a jsou ochotni se na tuto složku obrátit s žádostí o pomoc. Respondenti vnímají činnost preventisty převážně pozitivně a kladně. Chápou, že prevence kriminality je dnes, již nedílnou součástí jejich výchovného procesu ze strany jejich školy. I v tomto případě se tedy H1 plně potvrdila. Z dotazníků dále nepřímo vyplývá, že ze strany zřizovatele škol i jejího přímého vedení je snaha preventivně výchovně působit na žáky všech tříd a stupňů jejich školy, neboť většina žáků sama uvedla, že se s prevencí již setkala a to hlavně díky škole a její snaze o předcházení negativních jevů u jejich studentů. Pochopitelně volená forma prevence a spolupráce mezi školou, žákem a preventivou úzce souvisí s věkem cílové skupiny, která má být prací preventisty oslovena a v tomto by se mohla jednotlivá šetření rozcházet. Závěrem lze tedy říci, že hypotéza H1 byla zcela jasně potvrzena. Hypotézou H2 lze na základě získaných dat, také pokládat za potvrzenou. Většina respondentů uvedla, že informace a zkušenosti, jim předané ze strany pracovníků prevence PČR vnímají jako důležité a podnětné pro jejich běžný život a díky informacím získaným při přednáškách by se respondenti dokázali ve složité životní situaci orientovat a adekvátně reagovat na vzniklou situaci. I v tomto případě, lze tedy konstatovat, že výzkum potvrdil stanovenou hypotézu v pozitivním slova smyslu a ukazuje, že práce preventistů nejen Policie, ale všech složek IZS je přínosnou a motivující činností, která bezesporu přispívá k výchovnému procesu dnešní mládeže. Díky této činnosti a ochotě studentů s preventisty spolupracovat, je tato činnost opodstatněná pro obě strany a má smysl v ní pokračovat.

ZÁVĚR

V bakalářské práci se autorka zabývala prevencí kriminality mládeže. Jak již bylo popsáno v předcházejících kapitolách, má Policie ČR i svůj vlastní útvar věnující se nově dospívající generaci, kterou se besedami a osvětou snaží upozornit na důsledky nezodpovědného chování. Ovšem neoddiskutovatelnou součástí musí být i rodina, na níž je i úzce navázaná výchova ve školách a školách. Ukázalo se, že je nedostatečná kontrola dětí a mladistvých v rámci pedagogicko psychologických poraden a dětské psychiatrie. Jak již bylo uvedeno, ne pokaždé je chyba ve výchově, ale naopak bývá chyba v genetickém kódu, který si každý z nás v sobě nese. Dětská psychiatrie či pedagogicko psychologické poradny neodhalí odchylky v chování včas, a proto by měla být tato činnost více podporována ze strany státu.

Policie ČR v rámci své preventivní činnosti pořádá besedy spojené s problematikou týkající se alkoholu, drog, šikany, kyberšikany a sociálně patologických jevů. Tato prevence je sice dostatečná, ale ovšem jen ve větších městech a obcích s větším počtem obyvatel. Musíme si také uvědomit, že i na menších vzdělávacích zařízeních se mohou vyskytovat problémy spojené s patologickými jevy a i na těchto školách by Policie ČR měla rozšířit své preventivní působení.

Autorka dále upozornila na stoupající agresivitu ze strany mladistvých, která je hojně podporována medií a počítačovými hrami. Dnešní počítačové hry jsou plné násilí, střelby a krve a to má samozřejmě dopad na psychiku mladistvých. V důsledku častého hraní PC her nedokáže jedinec rozlišit realitu od virtuálního světa. I na televizních obrazovkách můžeme během dne vidět seriály, které jsou plné násilí a vražd. V mnoha aspektech i toto má vliv na dětskou psychiku, která se s jedincem vyvíjí.

Pokud má jedinec problém s výchovou v rodině, může se dostat do špatného kolektivu lidí a následně i do problémů spojenými s alkoholem a drogami. Tato kombinace špatného prostředí s vlivem medií může být i fatální, pokud nezasáhne rodina či orgány, které jedince vychovávají včas. Není v silách Policie ČR ohlídat veškerou kriminalitu mladistvých, a proto by jí v tom měli pomoci výchovní poradci na školách.

Po vyhodnocení dotazníku se ukázalo, že první hypotéza: Setkala se mládež a děti s prevencí na ZŠ a jaké byly jejich zkušenosti s prevencí ze strany PČR byla potvrzena,

jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole. Tato hypotéza potvrdila v plné míře, že získaná data jasně ukazují, že většina z dotazovaných respondentů, tedy žáků základních škol, se s činností preventistů PČR nebo s prevencí, jako takovou již setkala a tato činnost pro žáky není cizím pojmem.

Druhá hypotéza se týkala: Rozšířila prevence mladistvým obzory týkající se sociálně patologických jevů, se kterými se mohou potkat v běžném životě. Hypotéza byla na základě získaných dat potvrzena. Většina respondentů uvedla, že informace a zkušenosti, které jim předali pracovníci prevence PČR jsou pro ně důležité a podnětné pro jejich osobní život. Díky přednáškám žáci získali cenné rady, jak se orientovat ve složité životní situaci spojené s alkoholem, šikanou a drogami a jak na ní reagovat.

Tímto výzkumem bylo potvrzeno, že prevence mládeže se nesmí podceňovat a je třeba v ní pokračovat. Velký podíl na tom má spolupráce s PČR, která na základě svých besed předává žákům cenné informace ohledně problematiky sociálně patologických jevů. Mladiství vnímají PČR, jako partnera a mají v ní důvěru stejně jako k rodině a jsou ochotni s ní spolupracovat.

Reálným řešením z pohledu autorky je nevyklučování problémových dětí z kolektivu, nutná změna legislativy, která se bude týkat snížení věkové hranice trestní zodpovědnosti. Je nutno zlepšit a zpřísnit výchovu v nápravném zařízení pro mladistvé, aby nedocházelo k recidivám a zároveň zlepšit kontrolu duševního stavu mladistvých na školách.

Autorka došla k závěru, že cíl práce byl splněn. Daný problém je stále aktuální a je potřeba v řešení dané problematiky pokračovat.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

FISCHER, S., ŠKODA, J. Sociální patologie. Praha: Grada Publishing, 2009, s. 156. ISBN 978-80-247-2781-3.

ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*, Díl. I. *Obecná část*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 1995, s. 97. ISBN 80-85981-15-7-

NĚMEC, M. *Občan a policie*. Praha: Naše vojsko, 1996. s. 63. ISBN 80-206-0524-X.

PRŮCHA, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009. s. 244. ISBN 978-80-7367-647-6.

PŘADKA, M. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Brno: Copyright, 1998. s. 27 ISBN 80-210-3469-6 .

MARTÍNEK Z., *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Grada, Praha, 2009. 152 s., ISBN 978-80-247-2310.

MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál 2003, s. 100., ISBN 80-7178-771-X.

VÁGNEROVÁ, K. *Minimalizace šikany: praktické rady pro rodiče*. Praha: Portál, 2009, ISBN 978-80-7367-611-7.

MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál 1998, s. 214., ISBN 80-7178-226-2.

článek Preventivní činnost československého četnictva, mjr. Mgr. Michal Dlouhý, Ředitelství služby kriminální policie PP ČR, Praha, Kriminalistický sborník \\CF 3\\, Roč. 43, č. 1(1999), s. 63 - 64, 2 obr

Kolektiv autorů: Aktuální otázky boje s kriminalitou mládeže a související jevy, odpovědný redaktor: dr. G. Přenosil, CSc., vydal: výzkumný ústav kriminologický při GP ČSSR v roce 1982 na základě oprávnění ministerstva kultury ČSR č. j. 13 241/82-III/1 ze dne 27. července 1982. – Číselný znak MK ČSR 59-209-82, náklad: 800 výtisků

VEČERKA K. a kol. *Prevence kriminality v teorii a praxi*. Praha: Odbor prevence kriminality MV ČR, 1997. s. 7. ISBN 80-85821-48-6.

ŠORM, M. *Problematika dostupnosti alkoholu u mládeže*. Hradec Králové, 2006. Bakalářská práce.

TENGLEROVÁ, L. *Možnosti Policie v prevenci kriminality mládeže*. Olomouc, 2010. Bakalářská práce.

HRŮZOVÁ, M. *Kriminalita mládeže a kriminalita na mládeži*. Olomouc, 2015. Bakalářská práce.

HUDEČKOVÁ, P. *Kriminalita dětí a mládeže na Prachaticku a její prevence*. České Budějovice, 2015. Bakalářská práce

Seznam použitých internetových zdrojů

Zkola. *Záškoláctví* [online]. Otrokovice, 2015 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.zkola.cz/rodice/socpatologjevy/zaskolactvi/Stranky/Z%C3%A1%C5%A1ko1%C3%A1ctv%C3%AD.asp>

Sociální práce. *Záškoláctví* [online]. 2008 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://socialni-prace.webnode.cz/zaskolactvi/>

IDnes. *Článek o šikaně učitelky žáky* [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: http://praha.idnes.cz/umrti-ucitelky-prazske-stredni-skoly-vysetri-inspekce-pj2-/praha-zpravy.aspx?c=A160212_145845_praha-zpravy_nub

E-bezpečí. *Co je kyberšikana* [online]. Olomouc, 2009 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/14/39/lang,czech/>

Šikana. *Definice kyberšikany* [online]. 2008 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://sikana.webnode.cz/products/definice-kybersikany1/>

MV ČR. *Prevence kriminality* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

MV ČR. *Typy projektů prevence kriminality* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/typy-projektu-pdf.aspx>

Policie ČR. *Drogy* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/preventivni-informace-drogy.aspx>

Integrovaný záchranný systém. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2016 [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Integrovan%C3%BD_z%C3%A1chrann%C3%BD_syst%C3%A9m

Seznam zákonných předpisů

Zákon č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže: komentář/Pavel Šámal [et.al]. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. xxii, 1043 s., ISBN 80-7179-829-0

Zákon č. 273/2008 Sb., *o Policii České republiky*. Praha: MV ČR, 2008

SEZNAM ZKRATEK

PČR – Policie České republiky

ZOP – Základní odborná příprava

PIO – Preventivně informační oddělení

IZS - Integrovaný záchranný systém

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam grafů

Graf 1: Zúčastnil/a jsi se ve své škole a třídě besedy na téma prevence kriminality s Policií České republiky (dále jen PČR)?	39
Graf 2: Myslíš si, že beseda s PČR byla pro tebe přínosná?	40
Graf 3: Myslíš si, že jsou besedy, jako forma prevence na školách důležité?	41
Graf 4: Myslíš si, že četnost besed, je ve tvé škole a třídě dostatečná?	42
Graf 5: Myslíš si, že může PČR těmito besedami předcházet kriminalitě mládeže?	43
Graf 6: Myslíš si, že tě beseda na téma prevence kriminality mládeže ovlivnila? ...	44
Graf 7: Setkal/a jsi se ve svém okolí, škole nebo třídě se šikanou, alkoholem, drogou?	45
Graf 8: Zasáhnul/a bys, kdyby někomu z tvých blízkých nabízeli drogy, alkohol nebo se stal terčem šikany?	46
Graf 9: Schvaluješ, když někdo šikanuje druhé, nebo nabízí alkohol a drogy?	47
Graf 10: Víš jak se zachovat v případě, že jsi se stal/a terčem šikany, nebo ti někdo v okolí nabízel alkohol či drogy?	48
Graf 11: Myslíš si, že by ti PČR pomohla s řešením tvého problému (šikana, alkohol, drogy), když by ses do něho dostal/a?	49
Graf 12: Myslíš si, že by ti rodina pomohla s řešením tvého problému (šikana, alkohol, drogy), když by ses do něho dostal/a?	50
Graf 13: Myslíš si, že informace o šikaně, alkoholu a drogách, které jsi získal/a z přednášky PČR, jsou pro tebe přínosné?	51
Graf 14: Ocenil bys více odborných přednášek ze strany PČR na téma šikana, drogy a alkohol ve tvé škole a třídě?	52
Graf 15: Myslíš si, že i ty sám/a, se můžeš podílet na prevenci kriminality?	53
Graf 16: Chtěl bys na struktuře přednášky něco změnit?	54

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Dotazník	I
----------------------------	---

Příloha A – Dotazník

Dotazník prevence kriminality s Policií České republiky

Tento dotazník je určený pro získání dat, která jsou základem výzkumné práce zaměřené na prevenci kriminality s Policií České republiky. Prosim Vás tímto o pomoc s jeho vyplněním. Předem děkuji za vstřícnost.

Dotazník je anonymní.

Věk:

Pohlaví:

1) Zúčastnil/a jsi se ve své škole a třídě besedy na téma prevence kriminality s Policií České republiky (dále jen PČR)

a) ano   b) ne   c) nevím

2) Myslíš, že beseda s PČR byla pro tebe přínosná?

a) ano   b) ne   c) nevím

3) Myslíš si, že jsou besedy, jako forma prevence na školách důležité?

a) ano   b) ne   c) nevím

4) Myslíš si, že četnost besed, je ve tvé škole a třídě dostatečná?

a) ano   b) ne   c) nevím

5) Myslíš si, že může PČR těmito besedami předcházet kriminalitě mládeže?

a) ano   b) ne   c) nevím

6) Myslíš si, že tě beseda na téma prevence kriminality mládeže ovlivnila?

a) ano   b) ne   c) nevím

7) Setkal/a jsi se ve svém okolí, škole nebo třídě se šikanou, alkoholem, drogou?

a) ano   b) ne   c) nevím

8) Zasáhnul/a bys, kdyby někomu z tvých blízkých nabízeli drogy, alkohol nebo se stal terčem šikany?

a) ano   b) ne   c) nevím

9) Schvaluješ, když někdo šikanuje druhé, nebo nabízí alkohol a drogy?

a) ano   b) ne   c) nevím

10) Víš jak se zachovat v případě, že jsi se stal/a terčem šikany, nebo ti někdo v okolí nabízel alkohol či drogy?

a) ano   b) ne   c) nevím

11) Myslíš si, že by ti PČR pomohla s řešením tvého problému (šikana, alkohol, drogy), když by ses do něho dostal/a?

a) ano   b) ne   c) nevím

12) Myslíš si, že by ti rodina pomohla s řešením tvého problému (šikana, alkohol, drogy), když by ses do něho dostal/a?

a) ano   b) ne   c) nevím

13) Myslíš si, že informace o šikaně, alkoholu a drogách, které jsi získal/a z přednášky PČR, jsou pro tebe přínosem?

a) ano   b) ne   c) nevím

14) Ocenil bys více odborných přednášek ze strany PČR na téma šikana, drogy a alkohol ve tvé škole a třídě?

a) ano   b) ne   c) nevím

15) Myslíš si, že i ty sám/a, se můžeš podílet na prevenci kriminality?

a) ano   b) ne   c) nevím

Pokud ano, prosím uveď příklad jak

16) Chtěl bys na struktuře přednášky něco změnit?

a) ano   b) ne   c) nevím

Pokud ano, prosím uveď příklad jak.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Sandra Dudková

Obor: Vzdělání dospělých

Forma studia: Kombinované

Název práce: Prevence kriminality mládeže u PČR

Rok: 2016

Počet stran textu bez příloh: 64

Celkový počet stran příloh: 2

Počet titulů českých použitých zdrojů: 18

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 9

Vedoucí práce: Mgr. Jan Marek